

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

IN ACEST NUMĂR:

Cronometrele miliardelor de ani

Le Bourget primește oaspeți

Aproape ca în 1001 de nopți

Biblioteca Centrală Regională Hunedoara-Deva

Frumusețea expresivă a Larisei Șepitko nu dă pace regizorilor.
(Citiți în pag. a V-a articolul „Aripile Larisei Șepitko“)

Foto : E. Kassin

BĂTĂLIA SECOLULUI

Din însemnările aghiotantului feldmareșalului Paulus

Pagina de umor

Omul fără nervi

Cum să confecționăm un barometru

Bine e să fii sportiv!

Un model nou de fotoliu? Nu, vânătorii se odihnesc în... botul căptușit cu fanoane al unei balene.

Foto : J. Muravin

Anul XXIII

22

(1159)

2 iunie 1967

12 pagini, 1 leu

A. Borodin

Platformă (Linogravură)

PROZĂ

L. ILF și E. PETROV

Un om de cultură

Intr-o casă de odihnă, doi bărbați, lungiți în paș, stăteau de vorbă. Era ora de odihnă și discutau în șoaptă.

— Ce plăcut e să conversezi cu o persoană cultivată, spuse unul din ei, frângându-și cearșaful peste burta-i păroasă. Uite de pildă, oamenii noștri de știință fac pași uriași înainte, o grămadă de descoperiri, invenții și inovații! Nici nu ești în stare să le urmărești pe toate.

— Da, zise celălalt, descoperirile științifice sînt astăzi la ordinea zilei. La sfîrșitul verii trecute, mi-am petrecut concediul la o casă de odihnă a oamenilor de știință și pot să vă spun că a fost extraordinar. La micul dejun: două ouă moi, icre negre, o felie zdravănă de șuncă, o mîncare caldă și, după aceea, cafea... Intr-un cuvînt, excepțional.

— E destul să urmărești ziarele, ca inima să-ți fie cuprinsă de sărbătoare. (Vorbe din nou, cu entuziasm, primul dintre ei). Pe Volga se descoperă cînd aur, cînd petrol, lată, un academician, un bătrînel mîtitel, de aproape optzeci de ani, forează în stepele îndepărtate și descoperă nu știu ce.

— Da, da, aveți dreptate, obținem succese uriașe. Am luat opt kilograme la casa oamenilor de știință. Curățenie ideală, personal stilat, dejunul la două fix. Poate că ora nu era prea bine aleasă, dar ce dejun! O supă rece, două feluri calde, o înghețată. O lună și jumătate am stat acolo. Fără îndoială, știința e o forță.

— Și arta? continuă primul, cu căldură. Ce inițiative mărețe! Să luăm numai Moscova! Se deschid noi bulevarde, se înalță imobile grandioase. Dacă unii se îndoiau cîndva de capacitatea arhitecților noștri, astăzi se poate spune deschis că ei își cunosc telurile și nu au rămas în urma epocii.

— Foarte just. Am spus-o totdeauna. După ce mi-am pierdut silueta la casa oamenilor de știință, m-am dus să fac o cură de ape minerale, la casa de odihnă a arhitecților. O casă mică, dar foarte bine administrată.

— Sau, de exemplu, literatura, își urmă celălalt șirul gîndurilor. Ce scriitori are Leningradul. Ce literatură pasionantă! „Răpirea Europei”, a lui Fedin. V-a plăcut cartea? Remarcabilă, nu?

— Prin ce anume se remarcă scriitorii aștia din Leningrad? Am fost la casa lor de odihnă din Crimeea, prin iunie sau iulie, nu-mi mai aduc bine aminte. Am fugit după o săptămînă. La micul dejun, ceai cu nu știu ce chifle, prînzul — la fel. Nu, scriitorii din Leningrad nu-mi plac deloc. Cei din capitală sînt cu totul altceva. Au o casă de creație lângă Moscova... Condiții ideale. Fiecare cu camera lui individuală de creație. Nu, nimic de zis. Literatura noastră nu-i chiar așa de proastă. Pe cînd pictura, e adevărat, a rămas puțin în urmă.

— De ce în urmă? se indignă primul. Dar expoziția „A XV-a aniversare a lui Octombrie”? Am petrecut la această expoziție cîteva ore foarte plăcute.

— Intr-adevăr, cîteva ore. Mai mult nu se putea rezista. Scuzați-mi, vă rog, expresia, dar casa lor este o adevărată tocină. Te înghesuie cîte șase într-o cameră, hrana e sub orice critică, o vîdită insuficiență de calorii. Eu și nevasta mea n-am rezistat nici măcar o zi întregă. Și unde credeți că ne-am evacuat? La casa de odihnă a agricultorilor. Da, da, la țărani, la colhoznici. Trebuie să mărturisesc că ne-am îndreptat spre casa lor de odihnă cu inima grea. Îmi spunem că, de cum vom ajunge, ni se va

întîlși spectacolul unor obiele puse la uscat sau construcția vreunui grajd. Ei bine, surpriza a fost totală! Vorbii de progres! Sigur, progres și încă ce progres colosal! La micul dejun: pateu de ficat, ouă umplute, o pitfie splendidă, cacao! Și toate acestea unde? Intr-o simplă casă de odihnă a colhoznicilor! Am fost oaspeții lor trei luni și timpul a zburat, pur și simplu. Cînd o să ieșiți pe plajă o să vedeți întinsă pe nisip pe o anume Odarka, medaliată la un concurs de mulgătoare. Asta-i! Acum să mi se mai vorbească mie despre agricultură și despre grajduri!

Primul dintre interlocutori începu să se agite sub cearșaf, încercînd să readucă conversația pe șinele elevației intelectuale.

— Nu-i vorba numai de agricultură, spuse el. Parcă în industrie nu se observă, de asemenea, un progres enorm? Luați, de pildă, Magnitogorskul, sau Bobriki, sau Dneprogheșul.

— N-am trecut pe la casa de odihnă a celor din Dneprogheș, așa că nu pot spune nimic în această privință. Dar dacă-i vorba de Magnitogorsk, aștia se descurcă bine. Intendentul își cunoaște meseria și e un soare de munte, cum nu găsești nici la Berlin. De cum te-ai sculat, te așteaptă cu ouă cu maioneză, cu niște bulgări de unt respectabili și cu antricoate. Am fost acolo de curînd. Din păcate, n-am putut sta decît o lună. N-au vrut să-mi acorde nici o prelungire...

În pragul camerei lor își făcu apariția o infirmieră, care înmîină cîte un termometru fiecăruia dintre interlocutori.

Admiratorul progresului strîns, cu ne-caz, termometru la subsuoară și întrebă cu o grimasă:

— Spuneți-mi, vă rog... Sigur că știu, dar am un lapsus... A cui e casa asta de odihnă?

— Care? Asta?

— Da. Asta unde ne aflăm acum.

— E casa de odihnă a lucrătorilor de la P.T.T.

— A, da! Sigur! P.T.T.-ul! Nu-mi mai aduceam aminte! De altfel, nu-i rău de loc aici. S-ar putea spune că P.T.T.-ul nu-i cine știe ce mare lucru și cu toate astea, merge... Bine, somn ușor. Trebuie să ne refacem forțele. Ne mai așteaptă prînzul, ceaiul la cinci, masa de seară — la șapte! Și totuși, ce viață! Mereu același lucru!

EDITORIALE

Literatura română în U.R.S.S.

Operele scriitorilor români, clasici și moderni, se bucură de o tot mai înaltă apreciere în rîndurile cititorilor sovietici, pe măsura traducerii lor în limba rusă și în limbile celorlalte popoare din Uniunea Sovietică. Activitatea începută în urmă cu ani este continuată și în prezent, cu bune rezultate pentru cunoașterea valorilor spirituale produse de poporul nostru, a măestrilor români ai cuvîntului scris.

LENINGRAD

Un bazar original

Una din cele mai frumoase piețe din Leningrad, Piața Ostrovski, a adăpostit, de curînd, un original Bazar al cărții. Aici, sub cerul liber, treizeci de librării leningradene și-au instalat, sub formă de standuri, filialele lor, care au fost accesibile publicului vreme de zece zile.

Inițiativa librărilor leningradene a găsit un viu ecou atît printre amatorii de carte, cît și printre cei ce o scriu, o tipăresc și o difuzează. De aceea, ea a prilejuit noi contacte între cititori, scriitori, editori și librării. Se înțelege că prilejuind ne-numărate schimburi de păreri, aceste contacte se vor dovedi rodnice pe viitor, intrucît problemele difuzării cărții, mereu mai solicitate de cetățenii sovietici, constituie o preocupare actuală a organizațiilor obștești și comerciale din U.R.S.S.

Prima zi a Bazarului a fost consacrată celor ce colaborează la apariția unei cărți: scriitorii și oameni de știință, ziariști, editori și tipografi. Cumpărătorii au avut prilejul să facă cunoștință cu autorii lor preferați, să strîngă mina tuturor celor ce contribuie la apariția unei cărți.

Timp de zece zile, Bazarul a fost vizitat de peste o sută de mii de oameni și aproape toți au fost și cumpărători de carte.

DIPLOMATIE ȘI MUZICĂ

Cicerin și Mozart

Recent, biblioteca „Saltikov-Șcedrin” a intrat în posesia unui manuscris mai puțin obișnuit. Este vorba despre manuscrisul unei monografii, consacrate lui Mozart, pe care muzicologii îl consideră deosebit de valoros, datorită observațiilor pătrunzătoare ale autorului privitoare la creația compozitorului și la biografia lui. Autorul lui, B. V. Cicerin este un nume cunoscut... dar în diplomație.

El a ocupat postul de ministru al afacerilor externe al tinerei republici sovietice între anii 1918—1925, aducîndu-și o contribuție de seamă la stabilirea legăturilor diplomatice cu un șir de țări capitaliste și la încheierea unor tratate de mare prestigiu, care au deschis drumul Uniunii Sovietice în viața internațională.

Dar Cicerin a fost nu numai un diplomat de anvergură, care s-a bucurat de toată stima lui Lenin, ci și un om de mare cultură. Absolvent al facultății de istorie și filologie a Universității din Petrograd, el era, de asemenea, un erudit orientalist și un muzician avizat. Bun cunoscător al teoriei, armoniei și orchestrației muzicale, Cicerin sînta minunat la pian și la flaut.

De aceea, nici chiar în perioadele de intensă activitate diplomatică, Cicerin n-a renunțat la muzică, iar cel mai iubit dintre compozitorii lui era Mozart. El interpreta cu multă plăcere operele lui Mozart, a cărui viață și activitate a studiat-o îndeaproape. Visul diplomatului sovietic era să scrie o monografie despre Mozart. Cîta vreme a fost ministru de externe, se înțelege că nu și l-a putut realiza și a început să lucreze la monografia amintită de abia după ce s-a îmbolnăvit grav și a fost nevoit să-și părăsească funcția.

Manuscrisul, care numără peste 250 de pagini, n-a văzut, pînă acum, lumina tiparului.

În curînd, colecția sovietică „Comorile poeziei lirice”, în care au apărut numeroase culegeri de versuri ale unor poeți de faimă universală, se va îmbogăți cu un nou volum din creația lui Eminescu.

În traducerea lui Boris Andrianov și Evgheni Karpetsenko, editura „Voenizdat” publică, sub titlul „Podul de aur”, o culegere de nuvele de Aurel Mihale, Florin Grecea și Theodor Constantin.

„Tinerii poeți români” se întitulează o culegere din versurile a doisprezece poeți din țara noastră. Textele au fost alese de Abram Sadețki iar prefața este semnată de Iuri Kojevnikov.

Editura „Progress”, care asigură apariția culegerii de versuri amintite mai sus, pregătește, de asemenea, pentru tipar una din lucrările lui Alecu Ivan Ghilia: „Frații vitregi”.

BIBLIOFILIE

Cărți medievale ruse

Biblioteca „Lenin” din Moscova posedă două exemplare unice de carte medievală rusă. Este vorba de două evanghelii, ambele din ultimul deceniu al secolului XIV. Prima din ele este cunoscută sub numele de Evanghelia lui Kohka, după numele primului ei proprietar, boierul Fiodor Andreevici Kohka, unul din înalții demnitari de la curtea prințului Vasili Dmitrievici. Cea de a doua este cunoscută sub numele de Evanghelia lui Kitrovo, de asemenea, după numele fostului ei posesor, Bogdan Kitrovo, care a primit-o în dar de la țarul Fiodor Alexeevici.

Evanghelia lui Kohka are o copertă din argint cizelat și, asemenea celeilalte, e așternută pe un pergam

Evanghelia lui Kohka.

ment foarte fin și rezistent. Volumele sînt împodobite cu desene miniaturale, de mare valoare artistică.

Cele două pergamente, cu motivele lor ornamentale, fac dovada unei noi înfloriri a culturii ruse după victoria de la Kulikovo, împotriva hoardelor tătare. Cnejii Moscovei, dornici să înfăptuiască unitatea teritoriului rus, au apelat la tradițiile civilizației moscovite și au reînnoit legăturile cu Bizanțul, care mai era, pe vremea aceea, un bastion al creștinismului. Prinții Moscovei au început a fi vizitați tot mai des de artiști greci și tradițiile artei bizantine au început să rodească în arta rusă a timpului, care și le-a asimilat treptat.

Perioada din care datează cele două evanghelii a fost dominată, în artele plastice, de lucrările lui Teofan Grecul și ale lui Andrei Rubliov.

Originea moscovită a evangheliilor, afinitățile de stil și factura caligrafiei presupun editarea lor în același atelier. Se crede că este vorba chiar de atelierul lui Teofan Grecul, care, după cele afirmate de contemporanul său, Epifan Înțeleptul, lucra „cu elevii săi” la Moscova, la sfîrșitul secolului XIV și „era foarte știutor în meșteșugul de a scrie și de a împodobi cărțile cu miniaturi”. Dacă însă caracterul desenului poate fi atribuit unui bizantin, stilul de ansamblu al miniaturilor, coloritul vignetelor și, mai ales, miniaturile Evangheliei lui Kitrovo fac dovada unei expresii artistice de certă originalitate rusă.

cartea

MERIDIANE SOVIETICE

Necunoscutele
Kremlinului

O cunună de flori și verdeață, reprezentată prin nouă hectare de grădini și pajiști, inconjoară unul din cele mai vestite monumente istorice ale lumii. Până în 1930 clădirile Kremlinului se înălțau solitare în peisajul golaș. Dar după ce înima Moscovei a fost deschisă vizitatorilor, fiecare al treilea din cele 28 ha ale sale a fost dat pe mâna horticultorilor. Până acum s-au adunat în Kremlin 600 de specii vegetale. Primăvara înfloresc mii de lalele olandeze, vara 30 de soiuri de trandafiri iar toamna, din cele 5 000 kg de fructe recoltate, mai rămân în pomi, până la căderea zăpezii, numeroase mere viu colorate. Caișii se învecinează cu arborii de plută și cu nucii manciurieni, alături de cedri strălucesc verde-albăstrui brazilii canadieni. Învățați cu aerul curat din patria lor, acești brazilii se ofilesc de obicei în praful marilor orașe; în Kremlin le prăște însă: de altfel, o dată pe săptămână sînt spălați... din cap pînă-n picioare. Grădina avea nevoie și de albine, căci florile trebuie polenizate. Cum însă la Moscova e cam greu să găsești asemenea gingăni, au fost aduse cîteva roiuri, ai căror stupi pot fi văzuți înșirindu-se lîngă vița de vie (căci Kremlinul produce și vin!).

Pe povârnișul din parcul Tainițki, cînd vine vremea finului, garda bătrînei fortărețe se înarmează cu coase și furci (în fața acelei pante, mașinile de cosit iarba au fost nevoite să capituleze necondiționat).

Celebritatea obligă. De la 9 dimineața, cînd i se deschid porțile pînă la 8 seara, cînd se retrage singur între zidurile sale, Kremlinul susține clipă de clipă privirile curioase ale vizitatorilor și ochiul indiscret al aparatelor de fotografiat. De aceea trebuie să fie la înălțime. Zilnic, în zori, Kremlinul face duș. Autocisterne umflate îi străbat încet arterele, furtunurile și măturile pătrund pînă în cele mai ascunse unghere. Nici unul din cei 280 000 de metri pătrați nu este neglijat. Dacă șeful echipei de grădinari și îngrijitorii trece după aceea cu palma peste asfalt, nici un firicel de praf nu se prinde de ea.

Kremlinul este un loc în care cetățeanul sovietic nu aruncă nimic pe jos, nici un chibrit, nici un muc de țigară, nici o hîrtiuță. Și dacă vreun turist distrat nu observă curățenia exemplară și păcătuiește din acest punct de vedere, primul moscovit care dă de restul aruncat se apleacă, îl ridică și-l duce la cel mai apropiat coș de hîrtii.

Cu trenul
pe mare

Ca să ajungă la sfîrșitul veacului trecut de la Moscova în Sahalin scriitorul A. P. Cehov a călătorit timp de 81 de zile. Astăzi, același drum de 15 000 de kilometri se parcurge în numai zece ore. Cehov a trebuit să meargă cu trenul, călare, pe jos și cu vaporul. Călătorii din zilele noastre își petrec cele zece ore de drum în saloanele confortabile ale navelor de pasageri transoceanice. Dar locuitorii Sahalinului nu prea sînt mulțumiți nici de acest mijloc modern de transport. Motivul este că avioanele și navele maritime nu satisfac pe deplin necesitățile de transport ale insulei.

În ultimele decenii insula Sahalin a cunoscut o dezvoltare vertiginoasă.

Pe cuprinsul ei au apărut 19 orașe noi și 33 de așezări muncitorești. S-au construit 200 de întreprinderi noi față de cele 9 existente în 1927. Din subsolul insulei se extrag azi țiței și cărbune, pe întinsul ei se exploatează pădurile și se cresc animale cu blănuri scumpe, se produce hîrtie și celuloză. Producția insulei este cunoscută în 26 de țări. Ea trebuie să ajungă la timp la consumatori. Dar transportul maritim nu poate face față torentului de mărfuri în continuă creștere.

Locuitorii Sahalinului visează de mult la un feribot care să circule cu regularitate prin Strimtoarea Tătară, făcînd legătura între insulă și continent. Podul plutitor pentru vagoane ar oferi avantaje mari pentru transportul nu numai al călătorilor ei, mai ales, al mașinilor, utilajelor și produselor alimentare care nu vor mai suferi de pe urma transbordării. Astăzi visul locuitorilor Sahalinului s-a întruchipat într-un proiect care prevede unirea prin feribot a porturilor Holmsk de pe insulă și Vanino de pe continent. Construcția lui va începe încă în anul acesta și se va termina în 1970.

Pe distanța de 254 de kilometri care desparte cele două porturi vor începe atunci să circule nave-spîrgătoare de gheață lungi de cîte 125 de metri fiecare. Viteza lor va atinge 16,8 noduri pe oră, cu o încărcătură compusă dintr-o garnitură de tren și 61 de pasageri în cabine.

TRANSPORTURI

Le Bourget
primește oaspeți

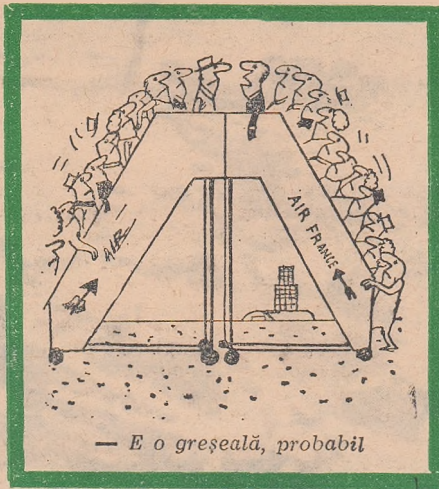
Încă înainte de deschiderea celui de-al 27-lea Salon internațional de aviație și cosmonautică de pe aerodromul Le Bourget, ziarul „France-soir” consemna: „Gigantica rachetă sovietică prezentată pentru prima oară publicului se va număra printre cele mai remarcabile exponate”. Este vorba de racheta cosmică „Vostok”. Dar ea nu este singura reprezentantă a tehnicii cosmice sovietice la această expoziție. Vizitatorii au posibilitatea să vadă și stația cosmică „Proton” folosită pentru studierea razelor cosmice cu energie foarte înaltă, stațiile automate „Luna-9” și „Venus-3” și alte aparate cosmice. „Înima” expoziției, cum au numit observatorii locali teritoriul destinat produselor sovietice, include și alte „vedete”. Avionul „An-22” prezentat la ultimul salon ca prototip îi uimește pe vizitatori cu dimensiunile sale. Astăzi el este produs în serie și a jucat rolul de căruș pentru numeroase utilaje și exponate sovietice pe drumul spre Le Bourget. Un alt reprezentant de seamă al aviației civile sovietice este „Il-62”, navă transcontinentală de mare viteză, capabilă să biruje cu 186 de călători la bord distanța de 9 000 de kilometri fără escală. Familia „An” este reprezentată și prin gigantul turboreactor „An-24” în două variante, de călători și de mărfuri. Sînt prezente la Le

Turboreactorul „Il-62”

Bourget și avionul de pasageri „Tu-134”, avionul pentru distanțe mici „Iak-40”, avionul de acrobații „Iak-18-P.M.” și lista nu se încheie aici.

Elicopterele sînt reprezentate de elegantul aparat de călători „Mi-8” și gigantul „Mi 10 K” pentru transportul de greutate suspendate și montarea detaliilor mari de construcție. Aparatul „Mi 10 K” este înzestrat cu un dispozitiv special care îi asigură o mare precizie la manevre. Aceleiași familii aparține și pompierul zburător „Mi-6”, care anul trecut a făcut demonstrații pe deasupra Alpilor. După ce și-a îndepli-

nit această misiune dificilă el a suferit unele modificări sugerate de specialiștii francezi. Mai amintim de „Ka-26” și fratele lui mai mic „Ka-25 K”. Acesta din urmă transportă cu ușurință încărcături de cîte două tone. O altă particularitate a aparatului este aceea că, pentru a intra mai ușor în hangar, el

își „adună” elicele portante. Pilotul execută această operație printr-o simplă apăsare pe un buton.

Pavilionul sovietic de la Le Bourget are și un sector închinat metalurgiei aviatiche sovietice, care a dobîndit succese importante în producția de oțeluri speciale.

EXPO-67

1.000.000

de vizitatori

Toate drumurile duc la Roma, obișnuiau să spună anticii. Se pare însă că, începînd cu 27 aprilie, data deschiderii Expoziției universale de la Montreal, ele conduc spre marele oraș canadian, unde-și prezintă exponatele și pavilionul sovietic cu acoperișul în formă de pescăruș, avîntat simbolic spre cer. Pînă mai zilele trecute, Expo-67 a înregistrat peste trei milioane de vizitatori, dintre care un milion au pășit și pragul pavilionului sovietic. Michael Moore, cetățean al Columbiei Britanice, cel de al un milionulea vizitator a fost întîmpinat și felicitat de P. Cerveakov, directorul pavilionului, care i-a oferit ca amintire un samovar rusesc și o splendidă păpușă în costum național. La rîndul lui, Moore și-a exprimat admirația față de exponatele prezentate.

Vorbînd despre Expo-67, e cu nepuțință să nu scoți în evidență faptul că pavilionul Uniunii Sovietice, cu mîile sale de mostre ilustrînd succesele țării pe calea dezvoltării economiei, științei, tehnicii și culturii, se bucură de un unanim interes. Zilnic, cu o oră-două înainte deschiderii, în fața elegantei construcții din oțel, sticlă și beton armat se adună cozi împunătoare, pentru ca, o dată cu intrarea în funcțiune a esaloarelor de la intrarea principala, ghizii să fie asaltați cu întrebări, prospectele și pliantele să fie imediat considerate prețioase suveniruri, iar Cărțile de aur să fie umplute cu aprecieri elogioase. În fiecare zi radioul, postul de televiziune și cinematograful prezintă programe menite să familiarizeze pe vizitatori cu viața, activitatea și arta popoarelor sovietice. Restaurantul cu specific rusesc abia de face față marelui număr de consumatori.

Parcînd sălile pavilionului sovietic, cu cele 6 000 de exponate ale sale, vizitatori din întreaga lume realizează în aceste zile o adevărată călătorie printr-o țară despre care doreau să știe multe, o călătorie instructivă și edificatoare, pe care o completează în pavilioanele tematice internaționale — „Omul sondează Universul”, „Omul și sănătatea”, „Omul și munca” și „Geniul creator al omului” — unde Uniunea Sovietică este de asemeni larg reprezentată.

Părăsînd pavilionul, vizitatorii se opresc în fața suvenirilor. Pentru ei, organizațiile de comerț exterior sovietice au pregătît cea mai mare colecție de obiecte de artă populară expusă vreodată în străinătate: peste 3 000 de sortimente produse în 15 republici unionale, începînd de la giușe broșe în formă de mesteacăn și pînă la lucrări originale aparținînd meșterilor populari.

CONCURSUL NOSTRU

INTREBAREA A ȘAPTEA

În 1928 producția de energie electrică în U.R.S.S. a fost de 5 miliarde kWh. În 1966 ea a atins 545 miliarde kWh. Care e cifra prevăzută pentru 1967 ?

- 1) 598 miliarde kWh
- 2) 563 miliarde kWh
- 3) 574,8 miliarde kWh

INTREBAREA A OPTA

Capitala U.R.S.S. este situată, după cum se știe, pe malurile riului Moscova. Ce lungime are acest curs de apă ?

- 1) 1014 km
- 2) 502 km
- 3) 120 km

INTREBAREA A NOUA

Ce scriitor sovietic de seamă figurează în această fotografie ?

- 1) Prozatorul Alexandr Serafimovici
- 2) Poetul Vladimir Maiakovski
- 3) Dramaturgul Nikolai Pogodin

BĂTĂLIA SECOLULUI

Din însemnările
lui Wilhelm Adam,
aghiotantul
feldmareșalului Paulus

Istorică bătălie de la Stalingrad continuă să constituie și în zilele noastre tema unui mare număr de cărți și reflecții. O foarte interesantă opinie despre „bătălia secolului” — cum este frecvent numită epopeea Stalingradului — prezintă Wilhelm Adam într-un volum de memorii publicat recent. Aghiotant al feldmareșalului Paulus, Wilhelm Adam a participat în această calitate la bătălia de la Stalingrad și a căzut, împreună cu Paulus, prizonier.

Intr-unul din ultimele sale numere, revista sovietică „Literaturnaia Rossia” publică un fragment din volumul lui Wilhelm Adam, pe care îl reproducem și noi.

Mă aflam în camera mea, în fața oglinzii, și tocmai mă pregăteam să trag cu briciul prima urmă pe obrazul săpunit când, deodată, începu să zbirnie telefonul.

— Domnule colonel, aici e primul ofițer al statului major... — se auzi la celălalt capăt al firului.

„Trebuie că iar s-a întâmplat ceva” — mi-am spus, lipind mai bine receptorul de ureche.

— Veniți imediat la șeful statului major — continuă pe un ton grav Elchlepp — Generalul Paulus este acolo...

M-am bărbierit repede și am pornit spre biroul comandantului. Vântul rece mă pătrundea pînă la oase, căci eram îmbrăcat cam subțire. Pe obraz și manta cădeau din când în când mici fulgi de zăpadă, care se topeau, însă, imediat.

Comandantul de armată împreună cu șeful statului major, cu primul ofițer al statului major și cu ofițerul cu informații se aflau în fața unei hărți atîrnate pe perete. Când am intrat, pe hartă se făceau noi însemnări. Le-am privit nedumerit. Oare ce puteau să semnifice?

În zona de dislocare a armatei a 4-a de tancuri, am observat o săgeată de culoare roșie, care tăia linia noastră întii. Era limpede că Armata Sovietică începuse să înainteze și dinspre sud.

Paulus ne dădu explicații:

— După o puternică pregătire de artilerie, astăzi dimineață inamicul a atacat pozițiile armatei a 4-a de tancuri. Deocamdată situația nu e foarte clară. Armata Roșie continuă ofensiva și dinspre nord. O grupare a ei din flancul stîng înaintează în direcția sud-est spre Verhnebuzinovka. Este de așteptat ca peste cîteva ore să taie drumul spre sud corpului nostru 11 de armată. Linia ferată Morozovsk-Cir este și ea amenințată.

Se apropia catastrofa. Desfășurînd ofensiva pe două flancuri, comandamentul suprem sovietic ne prinsese în clește. Încercăm să prevenim acest lucru printr-o contraofensivă a corpurilor 14 și 48 de tancuri. Dar ce avea să se întîmple dacă tentativa noastră nu izbutea? Dacă forțele noastre de tancuri se vor dovedi slabe?

Inamicul va uni flancurile și armata a 6-a va fi încercuită.

Generalul se îmbolnăvește brusc

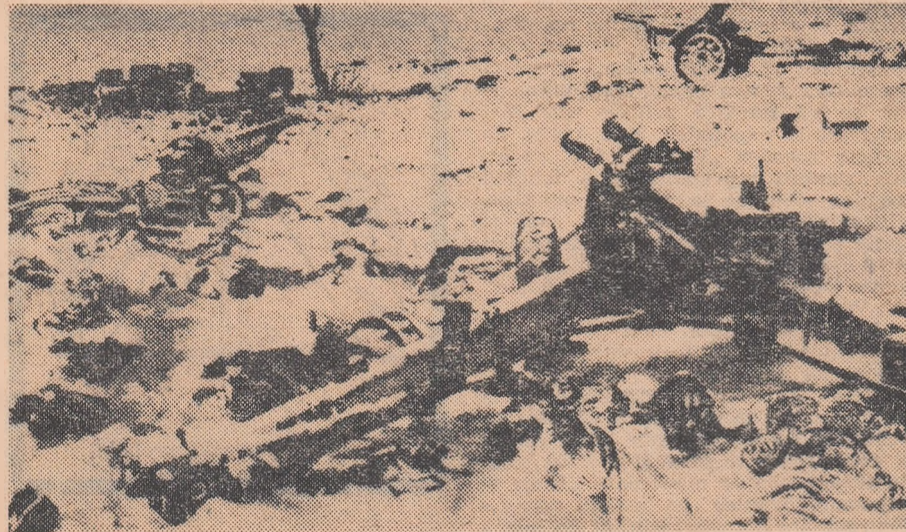
Mă plimbam neliniștit prin micul meu birou: trei pași înainte și trei înapoi. Harta împesărită cu roșu mă obseda groznic. Săgețile care indicau ofensiva rușilor mă urmăreau ca niște fantome. Doamne, ce se va întîmpla cu noi? Forțele noastre de tancuri vor fi sosit oare la timp ca să înlăture primejdia ce amenință armata a 6-a? Ce ne rezervă clipele următoare?

Răspunsul sosi mai repede decît mă așteptam. Paulus mă chemă la el. Am intrat într-o cameră în care pluteau nori groși de fum. În clipa aceea comandantul suprem își aprindea o nouă țigară.

— După cum știi, Adam, acum cîteva zile generalul-maior Bössler a fost numit comandantul diviziei a 14-a de tancuri. Astăzi, însă, mi-a comunicat că s-a îmbolnăvit, că i s-ar fi reactivat o veche boală de inimă — ceea ce e mai sur-

prinzător tocmai în aceste zile. Așa încît m-a rugat să iau măsuri ca să fie trimis în Germania. Am fost de acord. Nu am nevoie de un comandant care în asemenea situație se declară bolnav. Ar fi un balast pentru unitate.

— Acest domn bine hrănit nu mi-a fost simpatic din prima clipă. Dar nu mi-am închipuit că și-ar putea părăsi unitatea într-un moment atît de greu. Este, evident, dezertare.

1943, februarie: liniște mormintală în jurul Stalingradului.

— Asta nu ne privește pe noi, ci grupul operativ al armatei, pe care de altfel l-am și informat. Generalul Bössler s-a grăbit atît de mult, încît curînd va ajunge acolo. Primul ofițer al statului major al diviziei a 14-a de tancuri i-a comunicat lui Schmidt că Bössler a plecat cu mașina sa și se îndreaptă spre gara Cir. Revoltător e faptul că n-a socotit măcar necesar să aștepte sosirea înlocuitorului. E o rușine, mai ales pentru un general!

— Bössler nu este numai un ofițer mare a uitat de datoria lui. Chiar alaltăieri cînd ne-am ciocnit prima oară cu inamicul, l-a cuprins frica și n-a întreprins nimic ca să-și scutească unitatea de sacrificii inutile. Ofițerul de legătură din divizia a 14-a de tancuri m-a informat că din această cauză a izbucnit un conflict puternic între Bössler și primul ofițer al statului său major. Nu cred că este bolnav. A făcut-o pur și simplu din lașitate. Domnul se teme că s-ar putea să se despartă de prețioasa-i viață.

— Să așteptăm ancheta. De asta se va ocupa o secție a serviciului de contrainformații. Aș vrea să aflu părerea dumitale despre noua candidatură. Pe cine ai recomanda în locul lui? Viitorul comandant trebuie să se prezinte chiar astăzi la divizie.

— Dacă generalul-maior Schmidt ar fi de acord, aș recomanda pe colonelul Lattmann, comandantul regimentului de antitancuri din divizia 16 de tancuri. După părerea mea este unul din cei mai capabili ofițeri din armata noastră. Inteligent și energic, stăpînește perfect tactica luptelor cu tancuri. În această situație complicată ne va fi de mare folos.

După ce Schmidt fu de acord cu propunerea mea, o aprobă și Paulus. Cîteva ore mai tîrziu, colonelul Lattmann luă legătura cu statul major al armatei și află cu acest prilej că în timpul

luptelor defensive divizia 14 de tancuri suferise pierderi considerabile și că rușii aproape că nimiciseră regimentul de artilerie al diviziei.

Drumul morții

Generalul-maior Schmidt mă chemă la el:

— Adam, organizează redisolocarea punctului de comandă pe o nouă poziție. Intenționăm să ocupăm punctul de comandă al diviziei 71 de infanterie, care se reface la sud de Țarița. Îndată ce ajungi în buncherul amplasat într-o ripă de lingă Stalingrad, înștiințează-ne.

Am luat imediat telefonic legătura cu aghiotantul comandantului diviziei 71 de infanterie și am fixat ora de întîlnire cu un ofițer din unitatea respectivă, care trebuia să mă aștepte pe șosea, lingă ripă. Astfel, în ziua de 13 ianuarie 1943, la ora 9 dimineața, mașina

mea era gata de drum. Mai aveam încă la dispoziție o mică porțiune de șosea, pe care se scurgeau neîntrerupt ostași și mașini. N-am străbătut nici un kilometru, că mașina s-a umplut de răniți; doi dintre ei stăteau chiar pe scară.

— Mergi mai încet — i-am spus șoferului, căci mă temeam să nu se rupă arcurile de suspensie.

Am hotărît să facem un mic ocol ca să lăsăm răniții la spital. Deși mașina era încărcată pînă la refuz, am mai luat un rănit. Îl observasem de la distanță. Ședea la marginea șoselei și ridica, rugător, o mîină înfășurată într-o cîrpă. Cînd ne-am apropiat de el, m-a izbit fața-i copilăroasă pe care se citea disperarea. Pe obraji îi curgeau lacrimi. Mi-am amintit de fiul meu și am ordonat șoferului să oprească. Nefericitul se apropie șchiopătînd de noi:

— Vă rog, luați-mă la Stalingrad!

M-am lipit mai mult de șofer și l-am așezat pe rănit lingă mine. Tînarul n-avea nici 19 ani. Îi degeraseră mîinile și picioarele; stătuse aproape o oră pe drum, dar nimănu nu i se făcuse milă de el. Nu știa cum să-mi mulțumească: Stalingradul i se părea o salvare.

Șoseaua era literalmente acoperită cu cadavre. În drum spre oraș, răniții și bolnavii, ajunși la capătul puterilor, se așezau jos, adormeau și înghețau. Nimeni nu încerca să-i ridice. Tancurile și autocamioanele treceau direct peste ei. Șoseaua fusese numită „drumul morții”.

★

31 ianuarie 1943, ora 7 dimineața. Nu se luminase încă de ziuă. Paulus mai dormea. Voiam să cobor încet din pat, cînd se auzi o bătaie în ușă. Generalul se trezi și se așeză pe marginea patului. În cameră intră șeful statului major care-i întinse o hîrtie și rosti solemn:

— Vă felicit cu prilejul avansării la gradul de feldmareșal. Hîrtia a sosit în zori; de altminteri e ultima noastră corespondență.

— Ar trebui să o socotesc ca un îndemn la sinucidere, totuși n-am de gînd să le fac pe plac — spuse Paulus după ce citi scrisoarea.

— În același timp trebuie să vă comunic — continuă Schmidt — că rușii sînt la ușă.

După ce rosti aceste cuvinte, șeful statului major făcu un pas înapoi și deschise ușa. În cameră intră un general sovietic, însoțit de un translator și declară că eram prizonieri. Am pus revolverul pe masă.

— Pregătiți-vă de plecare. La 9 venim să vă luăm. Veți merge cu o mașină personală — conchise generalul, iar translatorul traduse.

Apoi cei doi părăsiră încăperea.

După plecarea lor am procedat la îndeplinirea ultimei mele obligații de serviciu: intrucît eu țineam parafa statului major, am înscris în legitimația militară a lui Paulus titlul de feldmareșal ce-i fusese atribuit, am pus parafa și numai după aceea am zvîrlit-o în cărbunii încinși. Apoi am plecat la Roske, ca să află ce se petrecuse în timpul nopții.

— Acum cîteva ore, așa cum ț-am comunicat — începu el să relateze — Schmidt a ordonat translatorului nostru să se apropie cu un steag alb de comandantul unui tanc sovietic. După ce ai plecat de la mine, am ieșit împreună cu translatorul în curte. La poartă am văzut un tanc cu turela deschisă, din care privea afară un tînar ofițer. Translatorul nostru, agitînd un steag alb, se apropie de tanc. Am auzit cum îl striga pe rus. Apoi translatorul mi-a reproduș exact ce i-a propus acestuia: „Orдонаți să înceteze focul! Am o comunicare foarte importantă pentru dv. Dacă mergeți cu mine puteți lua prizonier pe comandant și întreg statul major al armatei a 6-a”.

Tînarul ofițer luă legătura prin radio cu comandantul lui. Curînd, la fața locului sosiră încă doi ofițeri și cîteva soldați. Se apropiară cu toții de poarta unde i-am întîmpinat eu. Am pătruns în subteran printr-o intrare laterală, astupată acum cîtva timp cu saci de nisip.

Tratativele s-au dus la mine. Am propus să fie chemat și comandantul, dar Schmidt n-a fost de acord. A vrut să arate că în armata noastră totul hotără el.

Șeful statului major îmi ordonă să duc eu tratativele, iar el voia să intervină numai în momentul cînd socotea necesar. Între timp, din partea sovieticilor sosiră un general și cîteva ofițeri. După salutul oficial, generalul îmi aduse la cunoștință condițiile capitulării, răspunzînd la toate întrebările și obiecțiile mele. Dar tocmai în clipa cînd eram gata să-mi dau consimțămîntul, în discuție interveni Schmidt. Voia să mai elucideze cîteva probleme, fapt care mi-a stîrnit nedumerirea. În primul rînd se interesă dacă feldmareșalul va putea ține pe lingă el pe șeful statului major. În al doilea rînd întrebă dacă Paulus își va putea lua cu el rezerva de produse alimentare de care dispunea. Și, în sfîrșit, i se va putea da feldmareșalului ca să-l urmeze în prizonierat o gardă personală, alcătuită din ostași ai Armatei Roșii?

Sincer vorbind, în clipa aceea am încercat un sentiment de rușine. În ultimele săptămîni îl văzusem și vorbisem deseori cu Paulus. Nu-mi venea să cred că-i dăduse lui Schmidt asemenea dispoziții. Iar timp de cîteva zile, înainte de catastrofa, fusese mereu alături de comandant și avusesem impresia că-l înțelegeam starea sufletească. Dacă l-ar fi interesat asemenea lucruri, ar fi discutat în primul rînd cu mine și nu cu șeful statului major. Ce voia Schmidt să obțină ridicînd asemenea probleme? Se temea oare de proprii

(Continuare în pag. 11-a)

Aripile

Larisei Șepitko

Istoria cinematografului cunoaște puține nume de regizoare. Nimeni n-a teoretizat exclusivismul bărbătesc în acest sector de activitate artistică, n-a contestat capacitatea femeilor de a sta și de partea cealaltă a camerei de luat vederi, și totuși așa s-a întâmplat: regia de film este (mai bine zis a fost) mai ales o profesie masculină. A fost, fiindcă în ultimii ani (trecutul mai îndepărtat ne oferă exemple izolate, ca cel al talentatei Germaine Dulac) Agnes Varda și Nadine Trintignant în Franța, May Zetterling în Suedia, Vera Chatylova în Cehoslovacia, Larisa Șepitko în U.R.S.S. au știut serios monopolul masculin. Și cu câteva flori s-a făcut primăvară...

Comparația cu florile n-am folosit-o numai în virtutea proverbului. Priviți fotografia Larisei Șepitko de pe coperta revistei noastre: ea ne scutește de comentarii. Are o frumusețe frapantă și expresivă. Această frumusețe plus calitățile actoricești cu care e înzestrată, nu dau pace regizorilor, care se țin de capul ei cu propuneri de roluri. Larisa le refuză cu aceeași perseverență cu care e solicitată. Fiindcă de la început, încă de pe vremea când își făcea ucenicia sub îndrumarea marelui maestru ucrainean Alexandr Dovjenco, i-a fost clar că nu vrea să apară în filme, ci vrea să filmeze pe alții. A cedat numai de două ori, jucând rolul principal în filmul „Tavria” și unul de mai mică întindere în „Poveste obișnuită”. Cîțiva ani mai târziu, la prima ei realizare, „Arșița”, specialiștii aveau să fie uimiți de știința tinerei regizoare de a lucra cu actorii. Explicația acestei calități esențiale stă în bună măsură în debuturile ei actoricești, care au ajutat-o să cunoască în profunzime specificul muncii actorului.

Cele două filme ale sale — „Arșița” și proaspătul „Aripi” — au arătat că regia e pe măsura puterilor, temperamentului, talentului ei. Despre Larisa Șepitko se spune că operează cu categorii „nefeminine”. Stilul său este aspru, fără moliciuni, fără sentimentalisme. Un critic sovietic l-a caracterizat, plastic și exact, cu versul unui poet pentru copii: „De mic n-am suferit ovalul, de mic cu unghiuri desenam...”

La 28 de ani, Larisa Șepitko are două filme. Dar două filme de succes național și internațional. Pentru un regizor nu-i puțin, pentru o regizoare cu atât mai virtuos. Totuși vrem să dăm niște amănunte care explică nu numai de ce n-a făcut mai mult, ci și caracterul artistei.

Larisa Șepitko a absolvit Institutul de cinematografie în 1961. „Arșița” a fost gata în 1964. I-au trebuit trei ani. Destul, e adevărat. Dar oricine în locul ei s-ar fi lăsat păgubaș. Întii s-a îmbolnăvit regizoarea secundă, apoi interpreta principală; componenții echipei de filmare erau lipsiți de experiență, aproape toți fiind începători; 50 de grade căldură în stepă; de două ori s-au întrerupt filmările... Când, în sfîrșit, filmul era aproape gata, o boală grea a adus-o pe Larisa Șepitko pe masa de operație. Și totuși, în 1964 „Arșița” a apărut pe ecran, cîștigînd premiul festivalului cinematografic de la Lenin-grad din acel an și câteva distincții internaționale.

Imediat ce sănătatea i-a îngăduit, s-a apucat de al doilea film, „Aripi”, cu Maia Bulgakova în rolul principal. „Aripile” au înălțat-o pe culmile unei

notorietăți intrutotul meritare, de unde vede limpede satisfacțiile și dificultățile drumului ales. Dar tinerei regizoare îi place să lupte pentru arta ei. Ea va urma neabătut acest drum, cultivînd inepuizabila temă abordată chiar din primul ei film: armonia personalității umane.

Iulia Scutaru

DEBUTURI

Cum s-a născut
Pinkerton

Vladislav Piavko, student la Institutul de stat de teatru din Moscova, nu trecuse niciodată pragul conservatorului. Avea, ce e drept, o voce frumoasă și mulți l-au sfătuit să-și încerce norocul la operă. La concursul organizat

Scenă din opera „Doamna Butterfly”, interpretată de Galina Vișnevskaja (Cio-Cio-San) și V. Piavko (Pinkerton)

de Teatrul Mare, Piavko și-a luat inima în dinți și s-a prezentat. S-a prezentat, a cîntat și a reușit.

Absolventul Institutului de teatru a fost admis stagiar — caz unic în istoria ultimelor două decenii ale teatrului. La început i s-au incredințat roluri mici. Dar fiecare îi cerea muncă, muncă și iar muncă. Pornind de la zero în materie de pregătire muzicală, Piavko urca perseverent primele trepte ale ierarhiei.

O tradiție a Teatrului Mare permite cîntăreților tineri ca la fiecare nouă premieră să pregătească, paralel cu artiștii consacrați, rolurile principale. Galina Vișnevskaja l-a sfătuit pe Piavko să se oprească asupra lui Pinkerton, protagonistul masculin al operei „Doamna Butterfly” de Puccini. Rolul nu este prea întins, dar are o linie muzicală complicată și capricioasă. Cu multă voință, cu ajutorul colegilor săi mai mari și, evident, cu talent, Vladislav Piavko a trecut peste toate dificultățile, reușind să fie un partener demn de minunata Cio-Cio-San a Galinei Vișnevskaja.

Debutul lui reușit n-a fost o simplă întâmplare „ca în filme”, dovadă faptul că exigenții conducători ai Teatrului Mare i-au incredințat, în continuare, rolul Alfredo din „Traviata”. Iar la orizont, se arată ademenitor Don José...

ARTE PLASTICE

Mica enciclopedie

„Mica enciclopedie de artă”, în curs de apariție la editura „Sovetskaja enziklopediia” din Moscova, își propune să redea o imagine cât mai completă a dezvoltării artelor în lume din cele mai vechi timpuri pînă astăzi. Lucrarea oferă date din domeniul picturii, sculpturii, arhitecturii, artelor decorative, graficii. La elaborarea lucrării participă un colectiv larg de pictori, sculptori, arhitecți, decoratori, istorici și critici de artă, specialiști în domeniul arheologiei, istoriei și geografiei.

Intregul material este grupat pe țări, în ordine alfabetică. Un merit deosebit

al lucrării este faptul că se consacră articole unor state sau popoare dispărute astăzi, dar care au avut cîndva o cultură înfloritoare, ca, de pildă, orașului-stat sclavagist Cartagina din Africa de Nord, orașului-stat medieval Ife din Africa Apuseană etc.

În cadrul fiecărui articol se dau la început scurte informații istorice, geografice și harta țării respective, descriindu-se condițiile materiale și spirituale ale apariției și dezvoltării artelor pe teritoriul ei. Se trece apoi la prezentarea tuturor domeniilor artelor plastice și arhitecturii. În continuare, sub îndicătoria „Orașe, sate, centre ale artei decorative” figurează localitățile în care se află importante monumente arhitectonice sau opere de artă. Urmează lista celor mai cunoscuți artiști plastici și arhitecți din țara respectivă, cu scurte note biografice și informații în legătură cu activitatea lor. La sfîrșitul articolelor sînt inserate date cu privire la învățămîntul de arte, organizațiile și uniunile artiștilor plastici și arhitecților, precum și periodicele de specialitate editate în țara prezentată. Fiecare articol se încheie cu o bogată bibliografie în limba rusă și alte limbi cu privire la problemele tratate în articolul respectiv. Caracterul descriptiv al expunerii — atribut principal al unei lucrări enciclopedice — este judicios împletit cu exprimarea punctelor de vedere proprii în legătură cu chestiunile discutate. Abordînd fenomenul artistic de pe pozițiile esteticii marxiste, autorii lucrării fac o analiză aprofundată a dezvoltării artelor în lume.

Lucrarea este bogat ilustrată, fiecare volum conținînd circa 2500 ilustrații — fotografii și reproduceri — alese cu mult discernămint. Autorii s-au străduit ca și prin imagine să sublinieze evoluția artei dintr-o țară sau alta. Aici întîlnim aceeași precizie și bogăție a informațiilor. Așa, bunăoară, fiecare reproducere este însoțită de o notă explicativă în care se indică autorul, titlul operei, anul în care a fost creată, muzeul în care se află păstrat originalul. Executate la un înalt nivel artistic, fotografiile și reproducerile constituie adevărate pagini de album de artă. De asemenea, descrierea unor capodopere arhitectonice este însoțită de planuri detaliate ale acestora, oglîndind forma construcției, dimensiunile ei și dispunerea elementelor constitutive.

Prin felul cum este concepută, lucrarea se adresează atât specialiștilor, cît și unui cerc larg de cititori. Ea constituie o valoroasă contribuție la opera de sistematizare și fixare a vastelor cunoștințe în domeniul artelor plastice și arhitecturii.

S. Wolf

CINEMA

Claudia Cardinale
la Moscova

Vizita vedetei italiene Claudia Cardinale la Moscova, unde a venit împreună cu soțul ei, producătorul Franco Cristaldi, a stîrnit un viu interes printre cinești și cinefili. Recunoscută, salutăată cu simpatie, asaltată pentru autografe, Claudia Cardinale a plătit și celălalt „tribut” al celebrității: interviurile și conferințele de presă.

Chiar de la prima întîlnire cu ziaristii sovietici, actrița a mărturisit că situația ei artistică este rodul unei întâmplări. Dorința sa inițială fusese să devină învățătoare, carieră pentru care se pregătise conștiincios la școala pedagogică

Claudia Cardinale în Piața Roșie

din Tunis. Dar cîștigînd titlul de „cea mai frumoasă italiancă din Tunisia”, a fost trimisă la Veneția, unde tradiționalul festival cinematografic era în toi. Producătorii au remarcat-o imediat, dar ea a primit cu indiferență propunerile lor de a filma. În cele din urmă a avut cîștig de cauză Franco Cristaldi, care i-a devenit ulterior soț și îndrumător artistic. În cei aproape zece ani care au trecut de atunci, actrița a jucat în treizeci și două de filme, fiind dirijată de mari regizori ca Visconti, Fellini, Zurlini, Monicelli, Maselli. În ce privește partenerii, numele sînt la fel de prestigioase: Giulietta Masina, Rina Morelli, Michèle Morgan, Danielle Darrieux, Annie Girardot, Marcello Mastroianni, Jean-Paul Belmondo (cei doi parteneri favoriți ai ei), Paolo Stoppa, Burt Lancaster, Alain Delon, Renato Salvatori etc. etc.

Actrița a declarat că dorește foarte mult să joace într-un film sovietic. Ea l-a rugat pe Mihail Kalatozov să-i dea un rol în coproducția sovieto-italiană despre expediția la Polul Nord a lui Umberto Nobile, „Salvați sufletele noastre”, (al cărei producător e Franco Cristaldi), dar cum este un film despre bărbați și cu bărbați, „chiar o protecție atât de serioasă ca a soțului meu nu mi-a ajutat” — a încheiat actrița rîzînd.

Nu renunță la visul de a juca în „Trei surori”. În Italia a existat la un moment dat proiectul unui asemenea film, în care cele trei roluri principale urmau să fie interpretate de Elisabeth Taylor, Sophia Loren și Claudia Cardinale, dar pînă la urmă s-a renunțat.

Vorbînd despre cinematografia sovietică, actrița a spus:

— Filmele dumneavoastră au mult romantism, multă poezie. M-a uimit puritatea sentimentelor... Oamenii au nevoie de romantism.

Un spectator mai puțin entuziast.

arta

a

STRUCTURA UNIVERSULUI

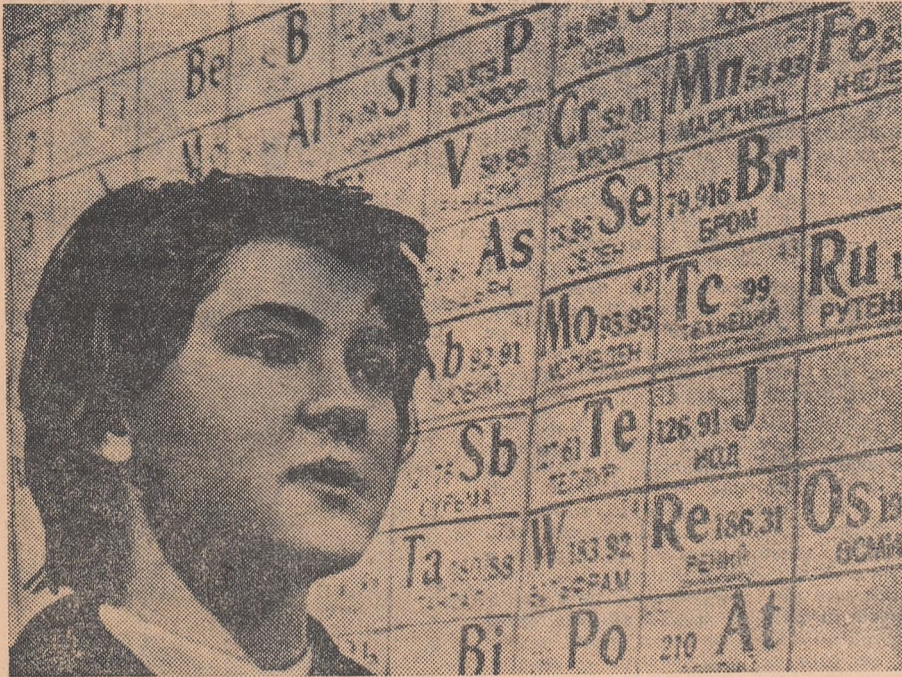
Cronometrele miliardelor de ani

Prima reuniune a Asociației internaționale de geochimie și cosmochimie a conchis că cea mai... sintetică formulă a Universului poate fi dedusă din caracterizarea elementelor, a distribuției și a originii lor.

Fizica modernă denumește elemente substanțele simple, care nu pot fi descompuse chimic și alcătuiesc structura tuturor corpurilor materiale. Plecând

vedem că compoziția se schimbă. Scoarța este foarte bogată în siliciu și aluminiu; mantia pe care plutește această scoarță este la rândul ei alcătuită din siliciu, dar și din magneziu. Iar inima planetei noastre e compusă din fier și nichel.

Răbdătoarea acumulare de măsurători cantitative referitoare mai întâi la scoarța pământescă, apoi la meteoriții

Tabloul lui Mendeleev — una din cheile de boltă ale chimiei

la lucrări făcute încă între 1760 și 1860, în fața specialiștilor s-a impus acest adevăr fundamental: orice substanță materială, analizată chimic, eliberează un anumit număr de substanțe totdeauna identice cu ele înseși. Ele au fost numite „elemente”, întrucât s-a văzut că constituie baza elementară ce stă la temelia tuturor corpurilor. Un mare pas înainte în studiul elementelor a fost apoi făcut de Mendeleev, care, acum 100 de ani, și-a dat cel dintâi seama că elementele cunoscute pe vremea lui puteau fi clasate. Genialul savant a alcătuit atunci faimosul tablou periodic, în care elementele sunt repartizate în familii cu o comportare chimică bine determinată. Descoperirea lui a fost strălucit confirmată atunci când proprietățile prevăzute pentru spațiile lăsate libere au putut fi verificate, pe măsură ce erau cunoscute noi elemente.

În ajunul celui de-al doilea război mondial s-a ajuns a se cunoaște nouăzeci și două de elemente, repartizate de la hidrogen (elementul cu numărul unu) la uraniu (elementul nouăzeci și doi). Mai rămăseseră totuși trei spații libere, cu numerele 43, 61 și 87. În ceea ce privește ultimele opt, ele sînt elemente nestabile, adică se descompun spontan spre a se transforma într-un alt element în răstimpuri ce pot fi fantastic de lungi (patru miliarde jumătate de ani — uraniul), mijlocii (o mie șase sute de ani — radiul) sau foarte scurte (cîteva secunde — poloniul).

În același timp, radioactivitatea a explicat și curioasa absență din scoarța terestră a celor trei elemente amintite mai sus. Marea instabilitate nucleară face ca viața lor să fie scurtă; plecînd de la supoziția că au existat în momentul formării Pământului, fizicienii au considerat că vechimea acestui eveniment — cel puțin cinci miliarde de ani — le-a lăsat de ajuns timp ca să se dezintegreze în întregime, așa încît acum să nu mai existe nici urmă din ele. Și, într-adevăr, supoziția s-a dovedit absolut fondată atunci cînd atomiștii au putut sintetiza în reacții nucleare elementele lipsă: numărul 43, numit tehnetiū, numărul 61 botezat prometiu și numărul 87 căruia i s-a spus franciu, pentru că a fost descoperit în Franța.

Mai mult, atomiștii au reușit să descompere și așa numitele elemente transuraneice, adică elemente radioactive, cu o viață geologică scurtă. Și de la neptuniu (93) la lawrencium (103) un număr de unsprezece elemente noi au venit să îmbogățească tabela lui Mendeleev.

Așadar, în momentul de față se cunosc 103 elemente, dintre care 89 în stare naturală, adică pot fi extrase din sol. Ajunși aci, să vedem însă ce trebuie să înțelegem prin distribuția lor.

Se știe că mineralele sînt alcătuite din acumulări de elemente: fier, cupru, argint, plumb, uraniu etc. Dacă nu ne mai limităm însă la solul accesibil,

și, în sfîrșit, la atmosfera solară și la stele a dus la constituirea unei noi discipline științifice — geochimia nucleară, care se ocupă de fapt mai ales cu izotopii elementelor. Căci alături de uraniu, de pildă, există și trei izotopi ai lui, fiecare cu caracteristici proprii, însușiri nucleare și o durată specifică. La fel se întîmplă cu toate elementele. S-a ajuns astfel a se cunoaște acum 275 de izotopi stabili și alți nouă, tot naturali, dar radioactivi. Aceștia din urmă, cu o lungă viață geologică, joacă un rol capital în cele mai noi cercetări, întrucît, după expresia unui specialist, „ele sînt cronometrele, ale căror secundare arată scurgerea milioanele de ani pe Pământ și în Univers”. Mulțumită lor s-a putut, de altfel, stabili că Terra noastră are venerabila vîrstă de cinci miliarde de ani.

În cercurile științifice predomină tot mai mult părerea că procesul de naștere a elementelor este o uluitoare epopee care-și desfășoară acțiunea la scară cosmică.

Mecanismul după care ar funcționa aceste cicluri are două aspecte:

a) reacții nucleare ale elementelor ușoare în „stelele cuminți” — cum e și Soarele nostru, calificat astfel pentru că de cel puțin cinci miliarde de ani a funcționat fără „defecte” care să poată fi sesizate.

b) cataclisme stelare, așa numitele explozii de supernovae. Fantasticul debit de neutroni din momentul unei asemenea explozii preface steaua în pulberi — în cîteva zeci de secunde — timp în care elementele grele sînt sintetizate. Pulberile zvirlite în spațiu formează apoi alte stele, a căror compoziție în elemente va fi deosebită.

Rătăcind în veșnicii și imensități, atomii se deplasează astfel de la o lume la alta, modificîndu-i de fiecare dată compoziția. Studiul distribuției și originii elementelor poate duce — sperăm acum savanții — la cunoașterea aparent insondabilului mecanism al Universului.

IPOTEZE

O nouă explicație pentru catastrofa tungusă

Meteorit? Fragment de antimaterie? Navă, aparținînd unei civilizații necunoscute, care a suferit o avarie la aterizare? Sînt tot atîtea ipoteze emise la adresa exploziei din taigaua tungusă

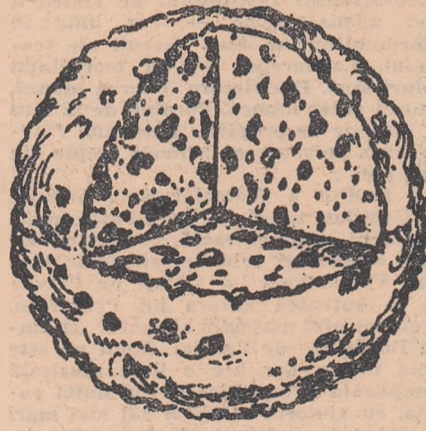
care a avut loc în 1908. Problema de care revista noastră s-a ocupat în cîteva rînduri și care a rămas neelucidată pînă în clipa de față revine tot mai insistent în dezbaterile oamenilor de știință.

Studierea minuțioasă a datelor adunate de diferite expediții științifice arată că nici una din teoriile cunoscute azi nu aduce o explicație convingătoare. Despre ipoteza academicianului Vasili Fesenkov se spune totuși că s-ar apropia cel mai mult de adevăr. La o recentă sesiune științifică, un grup de cercetători între care Gheorghii Brusențov, Nadejda Brusențova și Mark Milniker au adus cîteva argumente convingătoare în sprijinul acestei teorii.

Reamintim că V. Fesenkov este de părere că în taigaua tungusă ar fi căzut o cometă. Cercetătorii amintiți arată în plus că nucleul cometei trebuie să fi fost alcătuit din apă, gheață și diferite gaze înghețate (metan și amoniac). Aceste amănunte explică în mod satisfăcător complexul de fenomene care au însoțit explozia. În cele ce urmează vom urmări în lumina noilor date desfășurarea fenomenului care continuă să rămînă o enigmă.

Corpul vinovat de explozia tungusă cîntărea, probabil, peste un milion de tone și a străbătut prin straturile dense ale atmosferei, urmînd o traiectorie înclinată, circa 800 de kilometri. Viteza lui a atins 30 de kilometri pe secundă, adică mai bine de 100 000 de kilometri pe oră. Din această cauză, în momentul pătrunderii în atmosferă, el a dat naștere unei unde de șoc balistice care pe pămînt s-a auzit ca un vuiet sau un bubuit prelung, iar evaporarea substanțelor de pe suprafața lui a provocat o puternică luminiscentă. La înălțimea de aproximativ zecii kilometri deasupra pămîntului, corpul a suferit un proces de totală distrugere mecanică pricinuită de rezistența crescută a aerului și de imensa energie cinetică a corpului ce înainta cu viteză cosmică. După distrugere, volumul corpului a sporit brusc ceea ce a dus la apariția unei noi unde de șoc și explozii puternice de lumină. Totodată corpul a emanat o uriașă cantitate de căldură care, fiind produsă instantaneu, a favorizat sublimarea gheții din componența cometei. După care corpul și-a mărit și mai mult volumul.

Cînd cometa a atins temperatura de peste 5 000 de grade, apa în stare de vapori din nucleul ei s-a descompus formînd hidrogen și oxigen molecular, a luat naștere un gaz detonant cu masa de un milion de tone care apoi a explodat eliberînd fantastică energie de $1,3 \times 10^{23}$ ergi. Fenomenul a fost însoțit

Astfel ar arăta nucleul cometei alcătuit din apă, gheață și gaze înghețate

de o explozie luminoasă, a provocat un puternic incendiu în taiga și a dat naștere celei de a treia unde de șoc, care s-a suprapus peste a doua. Cele două ultime unde au doborît copacii pe o suprafață de 2 200 kilometri pătrați. De pe urma acțiunii comune a celor trei unde de șoc, s-au născut oscilații seismice înregistrate de aparate în diferite regiuni ale planetei.

Explozia gazului detonant s-a încheiat cu un proces de formare a apei din care o parte a fost împrăștiată în straturile superioare ale atmosferei, la altitudinea de 600 de kilometri și mai bine. Acolo apa a înghețat, a luat forma de cristale mici de gheață și astfel au apărut norii argintii și zorile anormale de strălucitoare observate pe un teritoriu întins. Mai tîrziu cristalele s-au împrăștiat treptat în atmosferă și s-au topit. Fenomenul optic a dispărut. Această explicație corespunde întru totul teoriei moderne asupra formării norilor argintii.

Cît privește creșterea radioactivității în regiunea corpului tungus, noile cercetări o explică prin infectarea solului cu produse ale descompunerii substanțelor pomenite. Radioactivitatea descoperită la arbori în straturile din aceea pericadă trebuie să fie prezentă și în zonele învecinate cu regiunea în care copacii au fost doborîți de explozie. Această concluzie este fundamentată pe ipoteza emisă de Brusențov, Brusențova și Milniker că, în timp ce zbura prin spațiu în apropierea Soarelui, co-

S

știința

meta ar fi fost bombardată de razele cosmice. Prin urmare corpul tungus trebuie să fi conținut elemente radioactive.

În sfîrșit, dezvoltarea vertiginosă a vegetației pe locul catastrofei poate fi explicată prin acțiunea favorabilă exercitată de dozele mici de izotopi împrăștiate de explozie. Un rol important a jucat, probabil, și cantitatea mare de cenușă provenită din arderea arborilor: se știe că cenușa e un bun îngrășămint.

IN LABORATOARE

Rachetele forează puțuri

Despre diversele proiecte de sondaj în interiorul Pământului, revista noastră a mai scris. Propunerea inginerului sovietic Mihail Tișerov pare, însă, a fi ieșită din comun. Potrivit ei rachetele ar urma, de-acum înainte, nu numai să se înalțe spre cer, dar să pătrundă și în profunzimile terestre! Într-adevăr, datorită descoperirii unor noi carburanți solizi, folosirea unei rachete cu un diametru de 30 cm și o greutate de o tonă în scopuri de foraj devine pe deplin posibilă. Aprovizionată cu numai 2 kg de carburant capabil să furnizeze o energie de 5 500 c.p. pe secundă, originala forează ar pătrunde în roci, prin mijlocirea unui jet de gaze încălzit la 1 000°C și comprimat la 2 500 atmosfere. Aceași presiune ar urma să servească la readucerea forezei la suprafață, în momentul în care carburantul ar fi pe cale de epuizare.

Două sau trei aparate de acest tip, afirmă Mihail Tișerov, ar fi suficiente pentru forarea unui puț adînc de peste 20 km! Potrivit unor calcule preliminare, dispozitivul ar pătrunde în straturile de cretă cu o viteză de 4 000 m/h și în cele de gresie de trei ori mai încet. Ceea ce reprezintă o viteză impunătoare față de cea obținută prin metodele clasice.

Laserul contra accidentelor

În urma creșterii impresionante a parcului de mașini de diferite categorii în aproape toate țările lumii, securitatea în trafic rutier devine din ce în ce mai mult o problemă la ordinea zilei. Recent, pentru evitarea ciocnirilor între automobile, un grup de cercetători a propus ca mijloc preventiv un laser care măsoară distanțele, cuplat la vitezometrul automobilului sau autocamionului și care, emițînd unde infraroșii reflectate de obstacole înălțate în cale, fixe sau mobile, poate declanșa, în caz de necesitate și în funcție de distanța între mașină și obiectul detectat, frînarea automată.

Dispozitivul mai este capabil să determine viteza unui automobil, ba chiar va putea transmite și primii informații de la vehicule aflate în mișcare. Pentru aceasta va fi suficientă folosirea unor unde codificate, care să identifice mașina, șoferul, încărcătura și destinația.

CIBERNETICĂ

Lingvistul
electronic

Cercul oamenilor de știință matematicieni și lingviști preocupati de introducerea tehnicii electronice de calculat în filologie se lărgeste tot mai mult. Noțiunea de „traducător electronic”, apărută în ultimii zece ani, a intrat temeinic în uzanța specialiștilor. Astăzi posibilitățile lui lingvistice nu se limitează la traducerea textelor. Știința mondială vedește tot mai mult tendința de a folosi metodele matematice în gramatică. Se pare că, în momentul de față, principalul este să se găsească sferile în care ar putea fi utile mașinile electronice de calculat. Între altele ele pot fi folosite cu succes în adunarea și prelucrarea unui volum mare de material statistic. Nu e greu să ne imaginăm cât de mult ar crește calitatea și conținutul dicționarelor dacă ar fi folosit la alcătuirea lor „creierul electronic”. Căci, după ce ar prelucra mii și milioane de texte, el ar găsi cuvintele cele mai răspândite, mai folosite și ar alcătui o caracteristică statistică completă pentru fiecare din ele. În Uniunea Sovietică se efectuează asemenea studii. La câteva institute din Leningrad, Minsk și din alte orașe se cercetează cu succes problema folosirii mașinilor în studierea structurii gramaticale a diferitelor limbi.

Dar în limba rusă ca și în alte limbi există numeroase cuvinte cu dublu înțeles. Pentru a le traduce corect este necesar să se cunoască sensul textului. Mașina nu a atins deocamdată acest stadiu. În momentul de față ea este capabilă să găsească numai analogul gramatical al cuvintului dat în limba în care urmează să fie tradus. Ajungând în acest impas, lingviștii s-au întrebat: cum s-ar putea afla un procedeu prin intermediul căruia totalitatea ideilor comunicate prin limbă să fie împărțită în grupuri semantice mari. Una ar fi, să zicem, grupa deplasare, în care ar intra verbele „a merge”, „a păși”, „a alerga”, alta ar fi grupa caracterizare, care ar cuprinde cuvintele „mare”, „urias”, „mic” etc. Succese importante în acest domeniu au dobândit cercetătorii din Moscova.

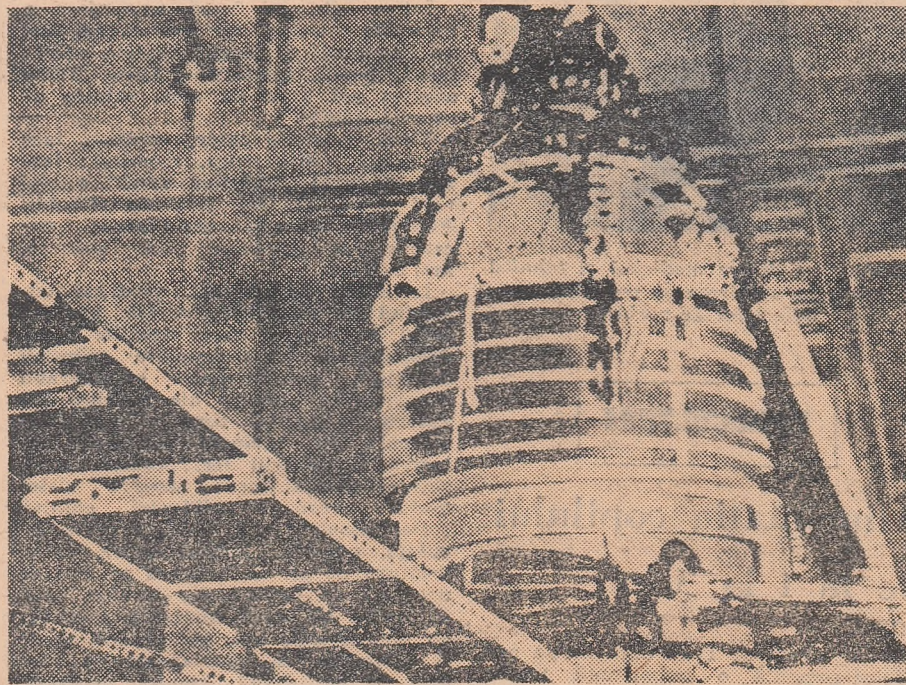
În condițiile progresului intens al științei și tehnicii, rolul „traducătorilor” electronici crește necontenit. Folosirea lor pe scară largă va face să crească operativitatea schimbului de informații științifico-tehnice. Așa se explică de ce problema perfecționării mijloacelor și metodelor de traducere automată reține atenția generală.

TELECOMUNICAȚII

Biblioteci în Cosmos

Nu e hazardat să afirmăm că, într-un viitor apropiat, transmisiile de televiziune vor putea fi astfel multiplicat, încât să acopere un imens perimetru informativ. Spectacolele și conferințele, emisiunile de știință, tehnică și artă etc. ar alcătui în felul acesta un adevărat ocean de unde, accesibil unor largi mase de oameni. Sateliții de comuni-

Africii și Antilelor etc. Avantajele de ordin economic constau în posibilitatea difuzării cursurilor pe teritorii vaste și în caracterul instantaneu al serviciilor aduse. Pedagogii au mai atras atenția asupra faptului că nu numai transmiterea informațiilor, dar și documentația destinată alimentării mașinilor de calculat, precum și legătura între uni-

Primul satelit sovietic de comunicații de tip „Molnia”

cații vor înlesni o dezvoltare considerabilă a difuzării emisiunilor televizate. Într-adevăr, deși abia la începutul prodigioasei lor cariere, ei au și reușit să asigure legături internaționale de cea mai bună calitate. În urmă cu câteva luni, de pildă, s-a realizat cu deplin succes legătura Paris-Tokio, prin intermediul satelitului sovietic „Molnia”. Indiferent de multiplele destinații ce pot fi date sateliților, specialiștii sînt însă de părere că principala misiune a acestor noi și eficiente mijloace de contact între țările lumii este aceea de a permite emisiuni din ce în ce mai puțin localizate.

La ultimul congres al emisiunilor de radio-televiziune educativă, participanții s-au preocupat îndeaproape de perspectivele pe care le oferă sateliții, oprindu-se îndeosebi asupra posibilității folosirii lor în direcția difuzării unor cursuri audio-vizuale. În felul acesta barierele geografice care pînă acum se opuneau transmisiilor instantanee a ideilor ar urma să fie desființate; oamenii de pe glob se vor simți mai aproape unii de alții, se vor putea consulta, confrunța, face schimb de idei.

Pentru a nu mai rămîne în urma erei cosmice, tele-educatorii vor trebui să-și revizuiască radical metodele. Ceea ce au și început să facă, trecînd în primul rînd în revistă diferitele tipuri de sateliți existenți: satelitul de telecomunicații de mică putere, destinat să unească două puncte geografice, satelitul sîncron de distribuție de mare putere și satelitul destinat emisiunilor directe de radio și televiziune care, în curînd, va intra în funcțiune. În același timp, ei caută să stabilească posibilitățile imediate și cele de viitor care pot merge pînă la folosirea sateliților ca „biblioteci cosmice”.

Experiențele efectuate cu cristale foto-sensibile permit încă de pe acum să se prevadă momentul în care un cristal de mărimea unei bucațele de zahăr va putea cuprinde în el reproducerea a 100 000 de pagini de carte! Prin mijlocirea acestui sistem cursurile vor putea fi transmise unui satelit, care le va înmagazina pînă în clipa cînd profesorul va socoti necesar să se servească de ele. Pentru aceasta va fi suficient un simplu telefon la „biblioteca centrală audiovizuală”, care i le va pune la dispoziție.

Perspectivile acestora, preconizează oamenii de știință, vor începe să devină realitate în cele două decenii următoare. Proiectele privind sateliții artificiali sînt numeroase: datorită posibilităților lor, Uniunea Sovietică și Statele Unite sînt pe cale de a elabora o serie de planuri de mare anvergură, Mexicul prevede un aparat capabil să deservască nu numai propriul teritoriu dar și America Centrală și sudul S.U.A., în Japonia se află în studiu un proiect pentru difuziunea națională și schimburile internaționale, Franța intenționează să lanseze un satelit destinat Europei,

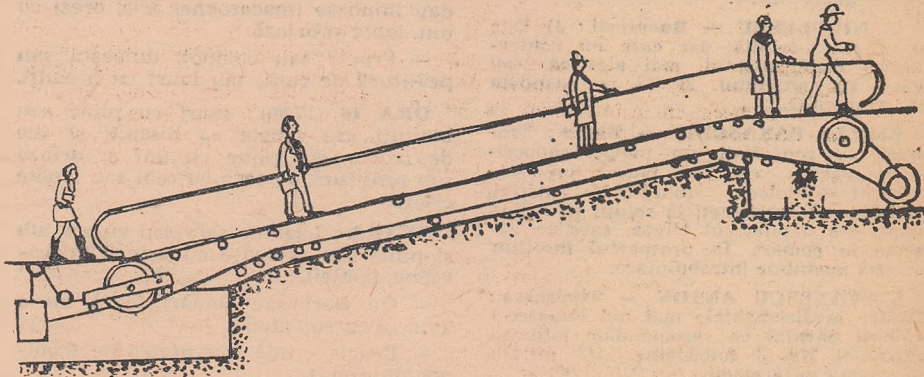
și diverșii specialiști pentru soluționarea unor probleme urgente necesită o rapiditate pe care numai sateliții ar putea-o asigura.

Experții sînt de părere că realizarea canalelor sonore multiple, care vor emite simultan cîteva semnale, va permite și rezolvarea problemei lingvistice. De pildă, o țară ca India va putea emite simultan cursuri în cele 14 limbi recunoscute pe teritoriul ei. Desigur, rîmîn de rezolvat numeroase probleme printre care integrarea cursurilor televizate în sistemele naționale de învățămînt, inițierea cadrelor didactice în folosirea programelor, elaborarea unor metode eficiente de întreținere a aparatelor etc.

MECANICĂ

Aproape
ca în 1001 de nopți

Singuri sau în grup, pietonii se comportă cam la fel. Dacă trotuarul este lat, plimbăreții și gură-cască nu împiedică prea mult circulația. În situații mai puțin favorabile, fluxul este reglat de cei care umblă mai încet sau înaintează în etape. De aci rezultă o scădere a debitului, ciocniri și nemulțumiri ori de cîte ori un pieton mai grăbit sau nerăbdător încearcă s-o ia înainte. Problema a ajuns asemănătoare celei ridicate de circulația

Reprezentarea schematică a unui trotuar rulant ușor înclinat, care demonstrează lîmpede elementele sale de construcție și principiile de funcționare.

auto, cu singura deosebire că dă naștere doar la incidente și nu la accidente.

Pentru a ușura și uniformiza deci circulația pietonilor în anumite împrejurări se preconizează introducerea trotuarelor rulante, care sînt de fapt niște benzi transportoare de oameni.

Prima instalație de acest fel a funcționat în timpul Expoziției universale de la Paris din 1900. Era un model „cu plăci” care acopereau distanța de 3 300 m și poseda două trotuare alăturate capabile să transporte 63 000 de vizitatori pe oră. Trotuarele se mișcau în același sens, cel mai îngust cu 4 și cel mai lat cu 8 km pe oră. Copiii și vizitatorii mai agili se distrau trecînd de pe unul pe celălalt, cu riscul unei căzături însă, căci nu exista balustradă. Trotuarele se compuneau din plăci îmbinate articulat, care alunecau pe două șine. Fiecare din ele reprezenta de fapt un tren continuu, antrenat de un trolu prin intermediul unor lanțuri laterale sau al unui cablu axial. În ansamblu, aceste platforme rulante erau concepute ca scările mecanice actuale. Avantajul lor consta în planul de rostogolire perfect regulat dar principalul inconvenient era costul ridicat al construcției și întreținerii. Pentru ca lanțurile să nu se lungească prin tracțiune, toleranțele admise la prelucrarea lor erau minime; în plus greutatea mare a întregii instalații reclama o forță motrice considerabilă.

După o acalmie, cercetările au fost din nou intensificate în ultimii 20 de ani. Dintre numeroasele prototipuri create, cel mai agreat este transportorul cu bandă, întru totul asemănător celui folosit în minele de cărbuni sau mine-reuri și constînd dintr-un fel de panglică uriașă care alunecă fie pe o talpă netedă, fie pe role și este antrenată la extremități de tambure. Benzile de cauciuc folosite la început nu erau însă destul de rigide și tindeau să se arcuiască între două role. Curînd s-a găsit însă și soluția ideală — pînă în prezent cel puțin: transportorul constă dintr-o bandă de oțel carbon, laminat la rece, călit și îndreptat sau din oțel inoxidabil, laminat după călire și îndreptat și dintr-o căptușeală de cauciuc vulcanizat. Pe fața externă, pe care stau pietonii, cauciucul atinge 10 mm grosime și este prevăzut cu caneluri longitudinale, pentru a fi mai moale și a evita derapajul. Pe fața internă se aplică sau nu cauciuc. În primul caz căptușeala este de 3 mm, banda fiind folosită pentru distanțe de 20—200 m și înaintînd pe role așezate la intervale de 60—92 cm și de asemenea cauciucate. În al doilea caz, banda de oțel neacoperită alunecă pe o talpă lată de oțel, care o și susține; ea nu poate funcționa însă decît pe distanțe mici și cu denivelări de cel mult 4 m.

Lățimea benzilor variază între 80 (minimum necesar pentru bagaje și cărucioare de copii) și 120 cm. Înclinația nu poate depăși 10 grade, pentru a elimina riscul alunecării bagajelor și deoarece la o pantă mai mare statul în picioare devine obositor. Banda este antrenată de un singur tambur, așezat la oricare din extremitățile ei, și acționat de un motor electric, în timp ce tamburul opus este înzestrat cu un sistem de întindere a benzii. Din punct de vedere tehnic viteza benzii nu este limitată, dar, din motive de securitate, în general nu depășește 50 m/min., ceea ce asigură transportul a 8—12 000 de persoane pe oră în funcție de lățime. Prin urmare, pietonul care stă nemîșcat avansează cu 3 km pe oră și poate să-și citească în liniște ziarul, pe cînd cel care vrea să nu-și piardă antrenamentul și continuă să umble, își dublează viteza obișnuită, înaintînd cu 7—8 km pe oră fără vreun surplus de oboseală. Echilibrul este asigurat de balustrada din cauciuc armat cu sîrmă, care se mișcă sincron cu banda.

Trotuarele rulante au toate șansele să se răspîndească rapid, putînd fi aplicate cu mare folos la intrarea și ieșirea din gări și aeroporturi, la circulația între linii sau piste, între locuri de parcare și cele de muncă, în complexele

sportive și teatrele în aer liber, pentru comunicarea între etaje în marile magazine etc. etc. Într-un viitor foarte apropiat trotuarul rulant va deveni un element familiar al peisajului urban, căci reprezintă singura modalitate de eliminare a automobilelor din centrul orașelor mari.

Poșta medicului

DORNEANU PETRE — **Ploiești**: 1) Este vorba probabil de o dischinezie biliară. Pentru precizarea diagnosticului sînt necesare colecistografia și testele de disproteinemie. Această tulburare ca și aerofagia sînt desigur în legătură cu terenul dv. nevrotic care trebuie în orice caz tranchilizat. 2) Din păcate, nu există altă soluție în afara histurii lui. Dar dacă lipomii nu vă supără, lăsați-i în pace.

P. S. — **Orăștie**: Aveți într-adevăr o glosită rebelă la tratament. Trebuie cercetată etiologia cauzală (dispepsii, gastrite, carii dentare, anemie etc.). Suprimarea tutunului, alcoolului, condimentelor, alimentelor acre, sărate și fierbinți e indispensabilă. Ca tratament: gargară cu decoct de flori de nalbă și mușetel 20 la mie, atingeri locale cu glicerina boraxată 20 la sută și vitaminoterapie din seria B/B₁, B₂, B₆, PP, B₁₂. Eventual ultraviolete locale.

FLORESCU ICA — **Făurei**: Într-un număr recent al revistei, la pagina 12, am publicat o serie de exerciții fizice, sub titlul „Pentru mamele tinere”. Vă recomandăm să le utilizați. În plus vă sfătuim să suprîmăți dulciurile, făinoasele, excesul de grăsimi și de piine. Dacă nu alăptați copilul, țineți un regim restrictiv: trei zile pe săptămînă numai ceai, cafea cu zaharină și vitamina C 200 3-4 pe zi, sau 2-3 zile pe săptămînă — numai lapte (1-1½ litru) sau 1-2 zile pe săptămînă — numai fructe, pînă ajungeți la greutatea normală. Medicamentele de tipul Suplinului n-au decît un efect efemer, inhibant și, din păcate, adesea nociv.

MANEA VICTOR — **Reșița**: Citiți răspunsul dat sub Grigore Andrei — Craiova în nr. 15/1967.

LIVINT ALEXANDRINA — **Roșiori de Vede**: Copilul dv. trebuie văzut de un dermatolog competent. Adresați-vă Clinicii dermato-venerologie din București, cal. Șerban Vodă 216.

S. M. — **Caracal**: Ne bucurăm că după ce ați fost un „băutor de alcool fără limite” ați reușit să vă dezobișniți de alcool. Ne-ar interesa ce metodă ați folosit și, de asemenea, solicităm și altor foști „băutori” să ne scrie despre experiența lor pozitivă în această problemă.

J. CIOBANU — **Suceava**: E dificil să vă spunem de la distanță despre ce este vorba. Considerăm că cel mai bine ar fi să internați copilul într-o clinică, pentru investigații, care să descopere etiologia.

ELENA GRUIA — **Tîrgoviște**: Sinuzita dv. necesită trepanopuncția. Prin orificiul creat se va aspira secreția, se va executa spălatura evacuatoare, introducîndu-se antibiotice (în funcție de antibiogramă) și hidrocortizon.

ABONAT A. K. — **Constanța**: Citiți răspunsul dat în nr. 15/1967 sub Doina D. — Baru-Mare la punctul 2. În plus Romavit 6 tabl/zi în mai multe prize timp de 3 luni, asociat cu tot atîtea tablete de bicarbonat de sodiu.

A. S. — **București**: Folcisteina „U” este un nou medicament românesc intrat de curînd în farmacia indicat în: dereglări hormonale, astenie sexuală și prostatită cronică la bărbați, amenoree și tulburări de climaterium, astenie nervoasă, alopecie, sclerodermie, migrene. Îl puteți încerca.

Costel P. — **Constanța**; **L.F.S.** — **București**: La vîrsta dv. nu poate fi vorba decît de o inhibiție psihică, la care au contribuit desigur și antecedentele dv. Prin căsătorie, vă asigurăm că totul va intra în normal. Vă recomandăm în afară de sport, relaxare, fortifiante ale sistemului nervos (ser neurotonic, vit. B₁ fortiss, fosfobion cite 15 fiole pe lună, zilnic 1 fiolă), anabolizante (remineron 3 lingurițe pe zi, madiol, 3 drajeuri pe zi, în celelalte 15 zile) și eventual tranchilizante (napoton 1-2 drajeuri pe zi) extemporaneu. Tratamentul, condus de medic, va fi urmat 5-6 luni.

BEN. și POPESCU CORNELIA — **București**: Vă recomandăm să vă adresați medicului chirurg specialist în varice, de la Policlinica specială, din Capitală, str. Negustori nr. 1.

C. NICULESCU — **București**: 1) Este o reacție posibilă, dar care nu contraindică medicamentul, mai ales că i-ați găsit și... antidotul. 2) Vă recomandăm un examen O.R.L.

EMILIA PARASCHIV — **Bacău**: Trebuie să consultați un medic endocrinolog pentru a vi se indica un tratament etiologic (hormonal). Altfel, trebuie să recurgeți la soluții paleative, cum este depilatorul Nivea, care se găsește în comerț. În prospectul însoțitor se află modul de întrebuințare.

STEFĂNESCU ANTON — **Timișoara**: Dintre medicamentele mai noi împotriva căderii părului vă recomandăm loțiunea gerovital H3 și folcisteina „U” intrate de curînd în farmacia.

IOAN A. CRISTEA — **București**: Nu vă putem răspunde decît pe această cale. Sfatul nostru laconic este: mai bine nu!

GEORGESCU GABRIEL — **București**: Exercițiile de culturism care vă interesează le-am publicat în numerele 26, 32, 37 și 43 apărute anul trecut.

O. P. — **Tr. Măgurele**: La vîrsta dv. creșterea în înălțime este în general oprită și nu mai poate fi stimulată. Practicați sporturi (în deosebi inotul) și exercițiile de culturism recomandate tov. Georgescu Gabriel — București.

Colaborarea dintre medicină și tehnică ajută la studierea și remedierea defectelor de vorbire

PUERICULTURĂ

Alimentația copilului de la 1 la 3 ani

După vîrsta de 1 an alimentația copilului prezintă o importanță foarte mare pentru creșterea și dezvoltarea normală. Deși aparatul digestiv este acum maturizat față de perioada de sugar, el nu poate suporta totuși aceeași alimentație ca adultul sau copilul mare și, mai ales, același mod de pregătire. De aceea alimentația copilului de 1-3 ani trebuie pregătită separat și supravegheată în continuare ca și în perioada suptului.

În acești doi ani, copilul trebuie să primească 4 mese pe zi (la orele 8-12-16-20) sau 4 mese și o gustare la orele 7-10,30-14-17,30-21.

Nu i se va da mai mult de 400-500 g lapte pe zi. Se vor da 3-4 ouă întregi pe săptămînă, iar carne de 3-5 ori pe săptămînă. Fructele și legumele vor face parte din alimentația zilnică. Se va renunța la pireuri, iar ca băutură la mese se va da apă. Piinea nu va depăși 150 g pe zi iar după 1 an și jumătate se preferă piinea neagră.

Iată mai jos un ghid pentru întocmirea mesei în cursul unei zile:

DIMINEAȚA: lapte sau cafea cu lapte (cafea de malt), piine cu unt și miere sau marmeladă.

Sau: ceai cu lapte și un ou moale cu o felie de piine.

Sau: lapte cu griș cu biscuiți sau cozonac.

ORA 10,30: o felie de piine cu gem sau dulceață, sau compot cu biscuiți, sau fructe proaspete.

PRINZUL: 150 g supă sau ciorbă de legume sau de carne cu paste făinoase, piine. (În loc de supă: mămăliguță cu brînză și smîntînă sau ou moale — dacă nu i s-a dat dimineața — și unt, salată de crudități; omeletă sau soteuri de legume).

— Carne (chiftelile) grătar, rasol sau pește de 3-5 ori pe săptămînă (în funcție de vîrstă). În zilele fără carne se dau făinoase (macaroane, griș, orez) cu unt, lapte și brînză.

— Fructe sau compot, dulceață sau prăjitură de casă, sau iaurt cu biscuiți.

ORA 16 (17,30): iaurt cu piine sau biscuiți sau fructe cu biscuiți și suc de fructe sau piine cu unt și brînză sau prăjitură de casă cu ceai sau fructe crude.

SEARA: Legume sote sau cu sos alb și piine sau făinoase cu brînză (macaroane, tăietei).

— Ou fiert sau jumări (dacă nu a avut în cursul zilei).

— Fructe crude sau preparate (compot, dulceață).

Se interzic sub 3 ani: mezelurile, rîntășurile, prăjelile, sosurile grase, cărnurile și peștele conservate, mîncărurile preparate cu piper și condimente. Mîncarea va fi pregătită ținînd seama într-o oarecare măsură și de gustul și preferința copilului, dar regimul nu va fi monoton, adică constituit numai din cîteva alimente, chiar dacă el le preferă. Din contră, va fi învățat să mînce ceea ce este indicat. În caz de refuz nu i se va schimba alimentația

după capriciul lui, ci i se va da și la mesele următoare aceeași mîncare pe care a refuzat-o înainte, insistîndu-se s-o primească.

Dr. Marina Nikolaevna

IGIENĂ

Plantele verzi și sănătatea

Într-o oit mai bună amenajare a centrelor locuite, un rol excepțional de important îl joacă plantele verzi: iarba, pomii, tufșurile, florile. Toate acestea pot avea un efect salutar asupra sănătății.

Vara, în zilele calde, verdeața face să scadă temperatura, răcorînd; iarna, în jurul „spațiilor verzi” e mai cald decît pe un teritoriu deschis. Verdeața umezește aerul uscat, microclimatul devenînd mai uniform, mai moderat.

În afară de aceasta, verdeața acționînd ca un filtru, curăță, purifică aerul de praf și gaze. Spațiile verzi, denumite pe bună dreptate „plămîni orașului”, ameliorează considerabil proprietățile igienice ale aerului. Ele absorb în același timp o parte însemnată din zgomote, iar prin culoarea și mirosul lor, plantele au o acțiune binefăcătoare asupra sistemului nervos și psihicului omului.

Dar plantele pot fi aduse și în locuința noastră, asigurîndu-ne astfel legătura pe cît de delicată pe atît de necesară cu natura. Nu trebuie, însă, să uităm că dacă numărul plantelor de pe balcoane sau din grădini poate fi nelimitat, în apartament ne vom mîrgini la „doza” igienică necesară.

Se știe că plantele absorb bioxidul de carbon din aer, cu ajutorul luminii solare, și elimină oxigen. Ele îmbunătățesc astfel, în cursul zilei, compoziția atmosferei. În timpul nopții, însă, plantele elimină bioxid de carbon, putînd vicia aerul încăperilor. De aceea în camerele de dormit, nu se vor pune plante sau ele vor fi scoase în timpul nopții. În fiecare din celelalte camere, numărul lor nu va fi mai mare de 5-6 ghivece care se vor pune în apropierea ferestrei.

Dr. K. L. Hilov

TEMĂ DE SEZON

Enterocolitele

Sezonul de vară se caracterizează printr-o frecvență mai mare a bolilor acute digestive.

Căldura favorizează alterarea alimentelor (carnea și produsele din carne, peștele, ouăle etc.) care se pot astfel infecta ușor. Folosirea unor fructe, legume sau zarzavaturi insuficient spălate poate de asemenea „însămînta” tubul digestiv cu microbi sau toxine microbiene. În sfîrșit, excesul de băuturi reci favori-

zează îmbolnăvirea tubului digestiv prin exaltarea florei microbiene banale existente aici.

Acestea sînt principalele mecanisme care contribuie la apariția enterocolitelor sezoniere.

Principalul semn este diareea — eliminarea foarte deasă a unor scaune moi, uneori chiar lichide, care traduce accelerarea tranzitului intestinal. Tulburarea poate apare ca urmare a inflamării intestinului fie în totalitate (enterocolită), fie în parte (intestinul subțire: enterită). Apar de asemenea colici (crampe) abdominale, alterarea stării generale, sudori reci și uneori puțină febră.

La apariția primelor scaune subțiri și dese, se vor lua măsuri de urgență pentru a preveni slăbirea organismului care poate apărea foarte repede în funcție de gravitatea bolii.

Ca primă măsură trebuie suprîmăta orice alimentație, înlocuind-o cu dietă hidrică, dietă de lichide fierțe și răcite (ceai de mentă, zeamă de orez, supă de morcov) urmînd ca după 24-48 de ore să se introducă diferite alte alimente: orez fiert, pireu de morcov, brînză de vaci proaspătă și piine prăjită.

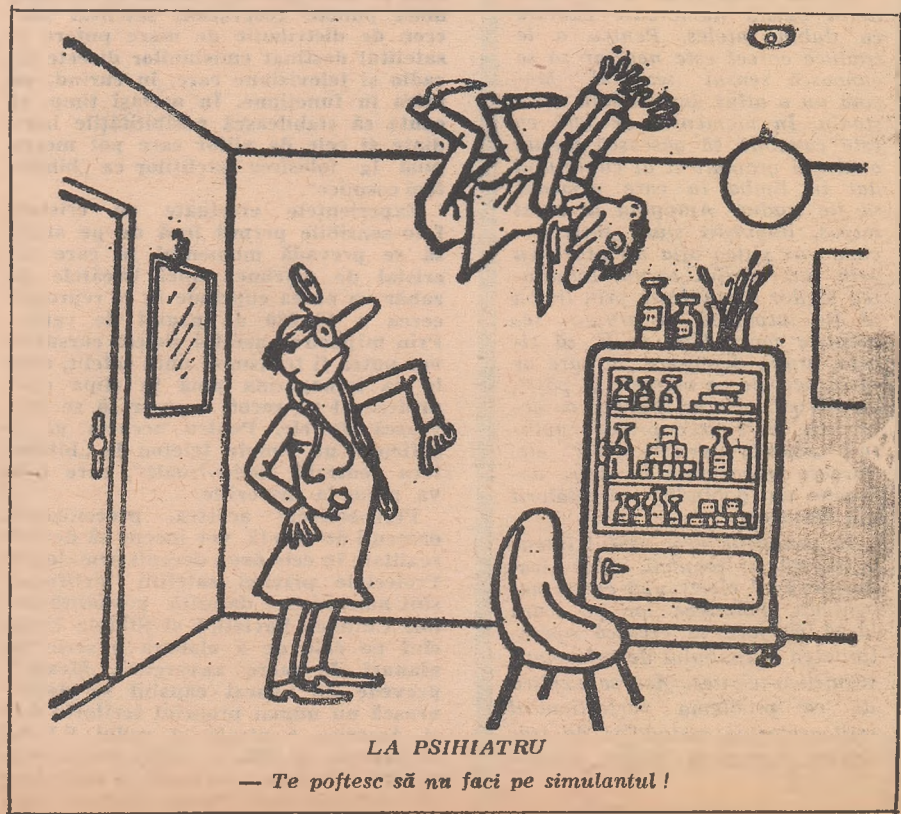
Pentru calmarea crampelor abdominale, se va da bolnavului (numai dacă a depășit vîrsta de 14 ani) tinctură de beladonă de 3 ori pe zi (între 10 și 25 picături) sau preparate care conțin beladonă (Fobenal sau Fobadon, 2-3 comprimate pe zi sau Lizadon 1-3 comprimate sau 1-4 supozitoare pe zi — N. R.).

Pentru a opri dezvoltarea microbilor patogeni se vor administra sulfamide cu acțiune specifică asupra tubului digestiv (Ftalilsulfatiazol 1 tabl. la 3-4 ore — N. R.).

În continuare, medicul va fi acela care va dirija regimul și tratamentul, pentru că un tratament necorespunzător poate duce la complicații.

Prevenirea enterocolitelor se face evitîndu-se contaminarea alimentelor și consumul lor: alimentele vor fi păstrate în locuri și vase curate, perfect acoperite, la adăpost de muște și rozătoare; în timpul verii alimentele și mîncarea preparată trebuie ținută numai la rece; nu vom umbla niciodată cu alimentele decît după ce ne-am spălat pe mîini cu apă și săpun; înainte de a fi fierțe sau prăjite, carnea, peștele și legumele trebuie spălate sub jet puternic de apă; nu se va consuma lapte nefiert.

Dr. I. Sovietov

LA PSIHIATRU

— Te poftesc să nu faci pe simulantul!

ITALIA

Marea continuă ofensiva...

Am impresia că la Veneția nu s-a schimbat nimic, că totul a rămas ca acum 12 ani când am vizitat prima oară orașul. Afluența de turiști în piața San Marco, iz de pește în preajma pieții așezate dincolo de Ponte di Rialto și în care se vind mărfuri cu ridicata, gondole negre cu ciocuri striate, parcate vis-à-vis de hoteluri etc., etc.

Felinarele cu lumină gălbuie se răsfring în mare. Lângă insula San-Giorgio se înalță niște arcuri masive; ele se transformă, însă, într-o linie punctată acolo unde orizontul acoperă, aidoma unei palme, insula Lido. De pe cheul Schiavoni (în vremuri de demult pe el se descărcau piloți și fier pentru orașul în construcție, țesături și alte produse aduse din țări depărtate) abia se zărește neonul reclamelor din extremita-

ției, valurile și vântul Adriaticii. Știam de mult că viața Veneției atârna de un fir de păr, dar abia acum m-am putut convinge cât e el de subțire.

„Un bătrîn dormitează în picioare, rezemat de zidul unei case. Poartă pantaloni de catifea reiați viriți în cizme de cauciuc, o scurtă cu gulerul ridicat și pălărie trasă pe ochi. Habar n-are de noi. Și, la drept vorbind, ce-l interesează grupul de ziariști care a acostat în insula lui. Nici muncitorii care lucrează în preajmă nu ne acordă atenție. Năvoadele pe care trebuie să le repare sînt așezate grămezi, grămezi și e tirziu, se apropie de amiază. Numai femeile ne privesc curioase schișind câte un zîmbet prietenos. Locuitorii din San-Pietro au încetat de mult să se mai minuneze de vizitatorii străini.

Una din capodoperele Veneției: Puntea suspinelor.

tea răsăriteană a lagunei; acolo luminile geamandurilor se contopesc cu stelele...

Tocmai mă întorc de prin părțile acelea. Pescărușii tipă asurzitor, iar duitul motorului îmi rănește timpanul. Deasupra apei răsună glasul unui saxofon, căci pe un vapor încărcat cu străini plecați într-o lungă croazieră e mare bal. Șalupa ne debarcă pe chei, întoarce și se mistuie în noapte. Totul a rămas în urmă: întâlnirea din cursul dimineții de la Consiliul municipal, adăpostit într-un palat construit în secolul al XII-lea din porunca dogelui Dandolo, discuția cu primarul Vene-

După inundațiile din 4 noiembrie 1966, în insula care închide accesul în laguna venețiană au poposit sute de inși ca noi. Ne-a adus acolo primarul Veneției, inginerul Favaretto-Fisca. „Dv., corespondenți ai unor mari gazete, trebuie să arătați cititorilor ce primejdie amenințată Veneția” — ne-a spus domnia sa, după care ne-a imbarcat pe o șalupă și ne-a transportat în locul de unde marea își începe turbata ofensivă împotriva lagunei și a orașului.

Un sat de pescari cu ulcioare întortocheate și pământ sărăturat, pe care nu crește nimic. Vântul te răzbește din cap pînă-n picioare. Iar pe malul mării abia poți respira. Valurile izbesc digul de piatră înălțat de-a lungul țărmlui, metodic și egal, ca un berbec folosit în timpul asediilor la spargerea zidurilor de cetăți. Blocurile uriașe de piatră ale stăvilărilor, cele care se mai află încă în corpul lui, ca și cele care au fost smulse din el de către valuri, par — în comparație cu imensitatea mării — niște jalnice grăunțe de nisip. Zidul se întinde spre nord și spre sud, către Lido și Pellestrina — alte două, insule care apără împrejurimile Veneției. El taie strimtorile care despart insulele, lăsînd numai în trei puncte niște căi înguste de acces pentru nave.

Venețienii au înălțat digul la mijlocul secolului al XVII-lea. Dar de atunci încoace s-au întreprins prea puține acțiuni cu scopul de a apăra Veneția împotriva mării, forță a naturii care înaintea vreme avea menirea de a feri orașul de atacurile vrăjmașe, iar acum a devenit principalul lui dușman. „Murazzi” — cum numesc venețienii digul — nu mai poate să apere orașul. În primul rînd a crescut nivelul Mării Adriatice, iar în al doilea rînd la fiecare zece ani Veneția se scufundă cu trei centimetri. Mă surprinde subreziența și vulnerabilitatea zidului lat de

numai un metru și jumătate, consolidat cu un terasament acoperit cu pietre. La 4 noiembrie 1966, siroco-ul a aruncat asupra acestui zid Adriatica. În locurile unde el, printr-un miracol a rezistat, valurile l-au escaladat și s-au rostogolit pe suprafața lagunei, spre oraș. „A fost cea mai cumplită inundație din istoria Veneției — ne spune dl. Favaretto-Fisca. Piața San-Marco și străzile din preajmă au fost acoperite cu un strat de apă înalt de aproape doi metri. Practic, străzile și piața s-au transformat într-un canal venețian. Cronicile noastre consemnează toate inundațiile ce s-au abătut asupra orașului începînd din 1260, dar nici una n-a atins asemenea proporții”.

„Dacă siroco-ul ar mai fi bătut cîteva ore, s-ar fi produs catastrofa” — afirmă la rîndul său profesorul Guido Ferro de la Universitatea din Padua, unul din cei mai mari hidrologi italieni. Sfîrșitul Veneției, moartea ei sub apă ar fi însemnat dispariția unor neprețuite comori de artă, distrugerea orașului, care prin el însuși este o creație a genului uman. La 4 noiembrie numai întîmplarea, pur și simplu întîmplarea a salvat „frumoasa Veneție”. Siroco-ul s-a oprit la timp. Totuși marea a pricinuit pagube fără precedent nu numai de ordin pur material — deși și acestea sînt imense — ci și de alt ordin: distrugînd zidul de apărare al orașului, salvarea multor opere de artă și arhitectură extrem de valoroase a devenit aproape imposibilă.

Ca'd'oro — „Palatul de aur” — este unul din cele mai frumoase edificii din oraș. Acum, însă, zidurile lui au prins mucegai, iar staulele de marmură au început să se innegrească. Dacă te atîngi de coloane și duci apoi degetul la gură simți un gust sărat. Sarea se depune pe granit și marmură, se infiltrează în zidurile clădirilor, distruge fierul și plumbul. „Facem totul ca să oprim procesul de degradare, dar deocamdată succesele sînt neînsemnate” — ne spune custodele lui Ca'd'oro. În sălile palatului sînt expuse pinze de Tizian, Tiepolo, Veronese.

Dar numai acest palat este în pragul pieirii? Într-una din numeroasele biserici ale Veneției aflăm că inundațiile de la 4 noiembrie au șters complet urmele unei recente restaurări a edificiului, au atacat pereții de lemn, coloanele de marmură, tencuiala și frescele străvechi. Pînă acum știința și tehnica n-au găsit, în pofida apelurilor disperate ale Veneției, mijloace eficiente care să poată apăra granitul și marmura de acțiunea apei și a sării. Biserica Sf. Sebastian, așezată la marginea orașului, și în care turiștii se abat acum rar, adăpostește douăzeci de pinze ale marelui pictor italian Paolo Veronese. Biserica a fost recent renovată, au fost restaurate și tablourile. Dar pe splendidele pinze au și început să se observe sedimente de sare și urme de mucegai. „Din pricina inundației — ne spune cu amărăciune în glas un preot — toate aceste comori sînt din nou amenințate de degradare”.

Intr-adevăr, trebuie luate măsuri radicale în scopul păstrării pentru viitoarele generații a acestui oraș, care n-are egal în lume și, probabil, nici nu va avea. În momentul de față își începe lucrările cîteva comisii alcătuite din oameni de știință cu autoritate, care urmează să pregătească materialele necesare elaborării unei hotărîri privitoare la conservarea Veneției. Dar adoptarea unei legi corespunzătoare se proiectează a fi realizată abia în preajma anului 1970.

V. Ermakov

INDIA

Din Punjab la Bombay

„Tu-114” zboară la 9000 de metri altitudine. Sub aripa avionului se desfășoară un lanț compact de munți, care face impresia că n-are început și nici sfîrșit. Este celebrul Himalaia, cel mai înalt sistem muntos de pe glob, cu ghețuri albastrii pe piscurile ascuțite, zăpezi sclipitoare în defileurile adînci și sălbatiche și lacuri înghețate, cu apa transformată parcă în marmură verzuie sau malachit, la 5000 sau 6000 de metri altitudine. La un moment dat, însă, spre sud, dincolo de un colos de piatră ce pare gata să spintece cu colții-i tăioși pîntecele avionului, se zărește o prăpastie fără fund în care nu se distinge nimic clar. Este India!

Înainte de a ateriza pe aeroportul din Delhi, capitala țării, un oraș însobit și înecat în verdeață, avionul trebuie să străbată mai întii niște mase de aer, unele fierbinți, aduse dinspre văile sudului, altele înghețate, minate de vînt dinspre Himalaia. Delhi nu este cel mai mare oraș din țară. El a început să se dezvolte abia din 1911, cînd a fost mutată acolo capitala Indiei coloniale. Dezvoltarea a avut un caracter unilateral: s-au construit doar palate și vile la New-Delhi pentru autoritățile coloniale și aristocrația locală. După dobîndirea independenței, însă, înfățișarea orașului a început să se schimbe substanțial, încă din primii ani. Dar cele mai mari prefaceri s-au produs în ultimul deceniu. Orașul a ieșit din vechiul perimetru, pe locurile virane și pe terenurile ocupate altădată de cocioabe au luat ființă cartiere noi cu clădiri moderne, adaptate la condițiile climatului tropical. Iar în preajma capitalei au fost construite orașele-satelit Gaziabad, Faridabad și Balabgarh.

India a suscitat dintotdeauna un viu și aproape unanim interes. Au existat și există oameni care s-au consacrat în întregime studierii acestei țări și cărora li se pare că o viață de om nu e de ajuns spre a putea cunoaște și adînci neînchipuit de vastă și de complexă istorie, filozofie și cultură a statului celor 470 000 000 de hinduși, bengali, bihari, tamili, telegu, urdu, gujarathi, marathi, assamezi, marwari, santhali etc., etc., care vorbesc peste 150 de limbi și dialecte.

Punjabi, bunăoară, este limba vorbită de curajoșii locuitori ai statului Punjab, așezat în nord-vestul Indiei și ocupînd partea estică a regiunii naturale omonime, cuprinse între munții Suleiman și riul Jumna. Din vremi străvechi, populația acestei regiuni a înfruntat prima atacurile dușmanilor. Pe acest pămînt a fost înfrînt și silit să se retragă Alexandru Macedon și tot acolo au fost create Vede-le, celebrele documente literare și filozofice-religioase ale antichității indice, întocmite, se pare, cu puțin timp înainte de era noastră și devenite „cărți sfinte” ale brahmanilor și hindușilor.

În traducere Punjab înseamnă „cinci riuri”. Intr-adevăr, regiunea e străbătută de cinci cursuri de apă: Jelam, Chenab, Ravi, Beas și Setlej, care se unesc formînd Panjnadul — un afluent al Indului. Riurile, care izvorăsc din Himalaia, sînt în genere pașnice și nu dau prea mare bătaie de cap omului care, la rîndul lui, nu le-a tulburat nici el liniștea pînă nu de mult. Abia recent li s-a stăvilit cursul prin baraje puternice și au fost instalate turbine gigantice spre a se obține energie electrică, iar o rețea largă de canale a început să irige întinsele deșerturi Sinda și Rajasthan. Căci în Punjab agricultura este dezvoltată mai cu seamă pe baza irigațiilor, deoarece statul — mîrginit pe două laturi de cimpii, iar pe celelalte două de munți înalți — are o climă excesiv continentală. Iernile sînt destul de reci, iar verile toride așa încît nu-i de mirare că sezonul ploilor este așteptat cu mare nerăbdare de locuitori.

Dacă, după ce vizitezi nordul țării, vrei să ajungi la Bombay, centrul administrativ al statului Maharashtra, așezat pe o mică insulă din Marea Arabiei, un oraș însoțit și vesel, trebuie să călătorești cu avionul și pe deasupra munților Ghați — „treptele sfinte”, cum sînt numiți din vremuri imemorabile pentru forma lor terasată. Cele două lanțuri ale munților, și anume Ghații de Vest și Ghații de Est, mărginesc întinsul podiș Deccan. Ghații pornesc dinspre Marea Arabiei spre centrul țării, iar de acolo spre Golful Bengal întinzîndu-se de la un țărmla altul al imensei peninsule. În sezonul ploios, sub aripa avionului se zăresc, sclipind în soare, riuri și rîulețe repezi care taie șerpuiind masivele păduroase și lacuri mari și mici, cu oglinda verzuie, cuibărite în cele mai neașteptate locuri. Dacă e secetă, însă, priveliștea e dezolantă. În loc de apă, albiile riurilor sînt acoperite cu grămezi de bolovani, blocuri de granit, pietriș și nisip, iarba e uscată, iar unii copaci își leapădă frunzele...

La capătul călătoriei, adică la Bombay, te socotești răsplătit din plin pentru osteneala drumului lung străbătut pînă acolo. Privit din avion după lăsarea întinericului, cînd e scaldat în miiriade de lumini, Bombayul — cel mai mare port al țării, al doilea oraș al Indiei ca importanță economică și culturală și ca număr de locuitori, după Calcutta — este feeric. Deosebit de frumos e cheul, celebrul „Colier”, cum e numită adesea fișa de uscat care se întinde de-a lungul țărmlui. Pe bună dreptate călătorul nu găsește cuvînte potrivite ca să-și exprime toată admirația și încîntarea...

I. Iaroslav

CAPRICIILE COLOȘILOR

Elefanții turistici
și alții

„Ne aflam pe Coasta de Fildes, își amintește directorul parcurilor naționale din Africa occidentală. Injghebaserăm, pentru mașini, un podeț de birne peste riul din apropiere. Dar riul era în calea unei turme de elefanți ce obișnuia să treacă zilnic pe acolo. Pahidermelor nu le plăcu podețul: în loc să treacă peste el sau să-l ocolească, îl desfăcură birnă cu birnă. Și așa de mai multe ori, de îndată ce îl refăceam“.

Elefanții privesc civilizația cu neîncredere: smulg stîlpii indicatori și-i îngroapă sub un morman de vreascuri, iar stîlpii de telegraf, înfipti cu atîta trudă în asprul sol african, îi scot ca pe niște țărushi și-i așează în stive la marginea drumului. Nu le place nici asfaltul: cu o perseverență demnă de laudă, îl acoperă cu crengi. Africanii au învățat să se descotorosească de acești musafiri nepoftiți prin mijloacele cele mai originale. Într-un sat din Sudan, de pildă, trei coloși ce se plimbau nesțîngerii pe ulițe, au fugit înapoi când un automobilist și-a pus aparatul de radio la maximum.

Dar nu întotdeauna se întimplă așa. În ultimii ani a apărut o varietate nouă de pahiderme, elefanții „turistici“, care dau țircoale cu încăpăținare hotelurilor și taberelor de turiști, deși personalul de serviciu îi „invită“ stăruitor să plece. Elefanții au înțeles însă de mult că, în ciuda interdicției de a hrăni animalele, vizitatorii nu rezistă tentației de a le oferi o gustare. Acest obicei se poate întoarce, însă, împotriva milostivilor turiști care se văd nevoiți uneori fie să execute o adevărată cursă cu obstacole pentru a scăpa de urmărire, fie să asiste neputincioși la o percheziție amănunțită a mașinii de către un elefant „turistic“.

Pe lângă hotelul „Para Lodge“ din parcul național Marchison-Falls s-a aciuat de curind elefantul botezat Karli. Când turiștii se așează la masă, Karli se apropie de ferestrele sufrageriei și privește cu jind la bunătățile de tot felul. Se poartă ca un copil care, cu fruntea lipită de vitrina cofetăriei, nu-și ia ochii de la dulciurile rivnite. Într-o zi Karli își apăsă fruntea mai tare decît de obicei, imensul geam trosni și se făcu tândări. Fără să se sinchisească de zgomot și de agitație elefantul curătă cu trompa mesele din apropiere.

Elefanții „turistici“ sînt o excepție și în privința comportării față de oamenii albi. De regulă, chiar elefanții domesticiți, docili și prietenoși cu îngrijitorii lor negri, se arată rezervați și sperioși în prezența albilor. De aceea, pentru a le câștiga bunăvoința un cercetător și-a vopsit în negru fața, minile și picioarele. Rezultatul a fost cel scontat: elefanții l-au tratat ca pe „unul de-al lor“.

Deși conștienți de puterea și autoritatea lor (nici un animal nu îndrăznește să-i atace, doar lei tineri și puternici se încumetă să-i înfrunte cu privirea), elefanții se feresc de... iepuri de casă și de ciini. Ei preferă să ocolească locurile unde se află un câine decît să dea cu ochii de această vietate zgomotoasă și ciudată. Poate pentru că o veche experiență i-a învățat să nu aibă încredere în ființele necunoscute. Poate că dacă ar fi putut să-i prindă, i-ar fi tratat cu intoleranța manifestată față de stîlpii de telegraf și de poduri. Dar cine știe ce gînduri neînțelese adăpostește imensul craniu al acestor coloși?

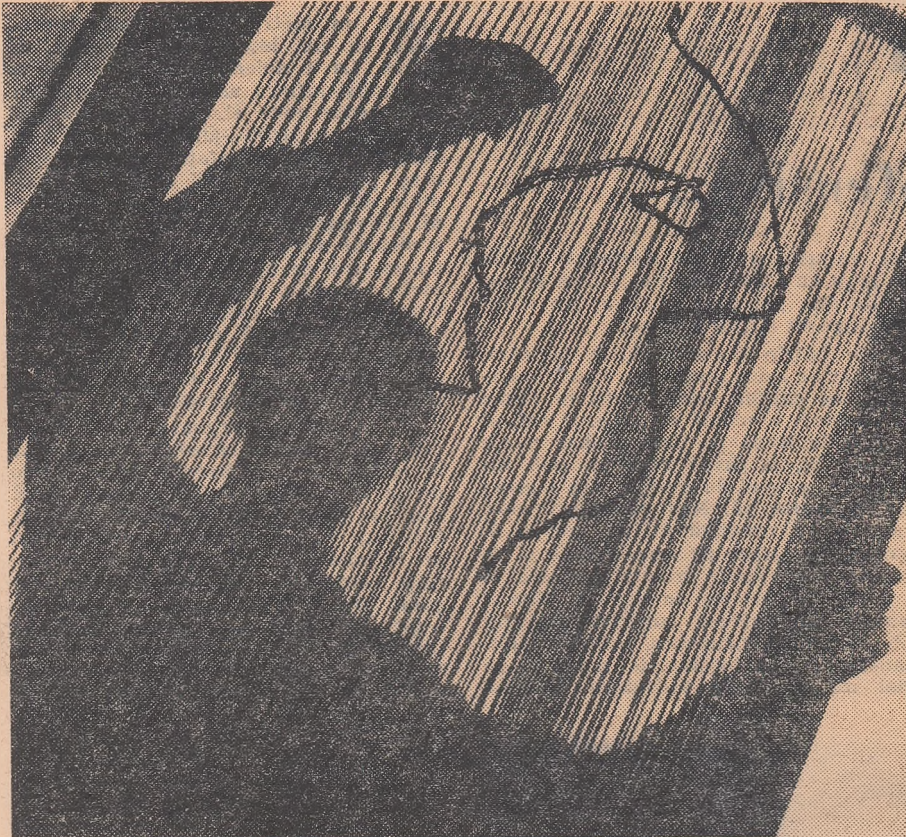
(După „Priroda“)

UN NOU KON-TIKI

Singular într-o barcă

Pentru a reface vechiul drum al migrației populațiilor din Indonezia în Madagascar și Africa Orientală, Anthony Christie, secretar al Institutului regal de antropologie din Londra, intenționează să străbată Oceanul Indian într-o barcă primitivă.

Strămutarea vechilor indonezieni în Madagascar i-a interesat de mult pe oamenii de știință. Atestat de date lingvistice și culturale, fenomenul în sine a încetat de a fi pus la îndoială în cercurile de specialitate, dar rămîn încă sub semn de întrebare anul și modul în care s-a produs migrația. În privința timpului, presupunerile cuprind perioada dintre anul 500 î.e.n.

Din drumul întortocheat al firelor peștrițe se va naște un gobelin

și 1 500 e.n. Nu se știe însă dacă ambarcațiunile indonezienilor au parcurs distanța de 5 000 de mile de-a dreptul prin Oceanul Indian, sau au poposit în Ceylon și în Insulele Maldive.

Anthony Christie a formulat ipoteza că primul grup migrator a fost alcătuit din sclavi indonezieni, care au evadat pe un vas capturat. În favoarea ipotezei pledează împrejurarea că printre strămutați se aflau și femei. O navă care nimereste în zona curentului ce străbate Oceanul Indian poate fi împinsă spre țărmul răsăritean al Africii, afirmă A. Christie. Ceea ce și vrea să demonstreze, refăcînd el însuși drumul indonezienilor.

Singura abatere pe care și-o va permite antropologul englez va consta în materialul de construcție a ambarcației. Ea va fi confecționată din plastic, dar imitînd altminteri fidel tipul de catamaran răspîndit în Indonezia din timpuri străvechi și cunoscut și în Madagascar. Christie intenționează să facă o escală în Maldive, după care să străbată oceanul în linie dreaptă spre actuala Republică Malgășe.

B. Volinski

PSIHOLOGIA INFANTILĂ

Nostalgia
micilor vînători

Districtul național Hanti-Mansi ocupă peste o jumătate de milion de kilometri pătrați din taigaua cuprinsă între fluviile Obi și Irtiș. Pentru copiii

Azi vor învăța să așeze capcane în taiga

crescătorilor de reni, ai vînătorilor și pescarilor din acest ținut au fost construite un mare număr de școli-inter-nate care, după părerea pedagogilor, asigurau elevilor o viață îndestulată și

plăcută. Realitatea a arătat, însă, că pedagogii omiseseră un lucru esențial.

S-a constatat, de pildă, că după vacanța de iarnă copiii învățau mult mai slab decît la începutul anului școlar. Mai mult, unii copii nu voiau să se întoarcă la școală, alții țineau și refuzau să ia parte la jocurile organizate pentru ei în timpul liber. Misterul s-a dovedit simplu de dezlegat. E adevărat că micii locuitori ai taigalei se simțeau foarte bine în clasele luminoase, în dormitoare dotate cu încălzire centrală, în cluburile și sălile de spectacole amenajate pentru ei. Nici despărțirea de părinți nu-i făcea să sufere din cale afară, în familiile de vînători și pescari absența îndelungată a adulților fiind un lucru firesc. Le lipseau însă indeletnicirile transmise din moși-strămoși, cu care micii locuitori ai pădurilor erau deprinși o dată cu primii pași: pescuitul și vînătoria.

Starea de lucruri a fost remediată grabnic. În momentul de față în școlile internat din district funcționează cercuri speciale în care copiii practică indeletnicirile părinților lor. În timpul liber ei învață să așeze capcane în pădure, să cunoască năravurile animalelor, să descifreze limbajul taigalei, într-un cuvînt, se simt ca acasă. Iar o dată cu aceste mici satisfacții, le-a revenit și cheful de învățatură.

PROBLEME DE PILOTAJ

Cînd ochiul
te-nșeală...

Cercetătorii unui laborator de psihofiziologie experimentală din Suedia au început o serie de studii menite să explice și să prevină apariția iluziilor optice la piloții militari. Au fost anețiați 90 de aviatori și s-a constatat că aproape toți au avut, în diferite împrejurări, iluzii optice.

Cele mai banale și mai frecvente se produc înainte de aterizare, cînd piloții confundă felinarele și reclamele luminoase cu semnalele pistei de decolare-aterizare. Un număr de 32 de piloți au semnalat însă o eroare mai gravă, care poate avea urmări dezastruoase. Execuțînd în serie figuri de pilotaj de înaltă clasă, ei pierd noțiunea de „sus“ și „jos“, confundă luminile de pe pămînt cu stelele și zboară cu capul în jos fără să-și dea seama. În acest caz iluzia optică se îmbină cu tulburări ale aparatului vestibular.

E destul de frecventă și iluzia numită „goana după stele“.

Dacă exercițiile de urmărire a unei ținte remorcate au loc noaptea, se întimplă ca piloții avioanelor de vînătoare să ia o stea drept lumina din coada ținte. Ei încearcă din răsuputeri să ajungă din urmă steaua, această cursă originală puțînd dura și 10 minute pînă cînd aviatorul își dă seama de greșeală. Fenomenul care declanșează „goana după stele“ e favorizat de așa-numita reacție autocinetică; dacă privim vreme îndelungată un punct fix, la un

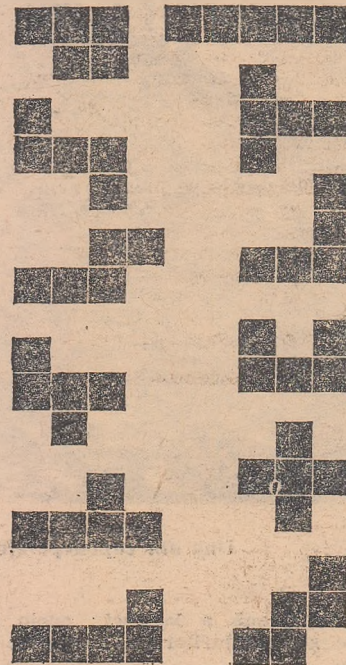
moment dat ni se pare că punctul se mișcă: ochiul nu poate reține imaginea într-un punct fix de pe retină. Pentru a evita iluzia, piloții ar trebui să-și mute privirea, din cînd în cînd, asupra altor obiecte. Dar tocmai acest lucru îl evită ei, de teamă să nu le scape ținta luminoasă.

E. Polinko

FACEȚI CUNOȘTINȚĂ CU :

Pentamino

După modelul alăturat, tăiați din carton, celuloid etc., aceste 12 elemente ale jocului numit pentamino. Cu creionul sau cu cerneală delimitați, pe față și pe dos, cele 5 pătrățele ale fiecărui element.

Din 12 elemente de pentamino puteți forma diferite figuri simple sau complicate. În acest scop aveți voie să folosiți elementele atît pe față cît și pe dos. De exemplu: formați acest dreptunghi de 6 pătrățele lățime pe 10 înălțime.

Problema are 2 339 de soluții. Din 12 elemente de pentamino puteți alcătui dreptunghiuri de 5 x 12, 4 x 15 sau 3 x 20 pătrățele. Soluțiile le găsiți în pag. 11..

În numerele viitoare vă vom propune și alte probleme cu pentamino.

Bătălia secolului

(Urmare din pag. 4-a)

noștri ostași? În unitate se răspîndiseră tot felul de zvonuri despre cruzimea lui. Avea, evident, conștiința pătată. Cum a reacționat generalul sovietic la aceste întrebări? Am avut impresia că și el era surprins, ca și mine. În loc de răspuns a întrebat: unde se află, de fapt, Paulus? Schmidt i-a răspuns ironic că feldmareșalul nu dorea să participe la tratative și voia să fie tratat ca toți ceilalți prizonieri. O vădită ineptie, căci această formulare contravenea afirmațiilor lui de pînă atunci.

Generalul-maior Roske își încheie astfel relatarea:

— La ora 5 și 45' am expediat ultima radiogramă: „Rușii se află în prag, distrugem stația de radio”. Peste câteva minute, ea a fost nimicită.

M-am întors în camera de la subsol. Lui Paulus nu i-am spus nimic. Nu voiam să-l mihnesc, căci ne puteau aștepta încă multe necazuri. Apativ, feldmareșalul ședea la masă. În preajma orei 9, el se ridică de pe scaun și îmi spuse:

— Adam, pregătește evacuarea statului major, dă dispoziție să ni se facă rost de două automobile și un camion.

Intrarea principală în subsol era închisă și păzită de ostași sovietici. Un ofițer, șeful gărzii, îmi îngădui să ies în curte împreună cu șoferul, ca să punem la punct mașinile...

Fix la 9 sosi șeful statului major al armatei a 64-a, spre a duce pe comandantul armatei a 6-a germane și statul major în spatele frontului.

Marșul spre Volga luase sfîrșit.

Întîlnirea cu învingătorii

Mașinile stopară în fața unei căsuțe modeste. Generalul sovietic care ne însoțise ne ceru să coborîm și să intrăm în casă. Ne-am conformat. În încăperea în care am pășit după ce ne-am lăsat în sală mantalele și chipiele se aflau trei mese așezate în formă de T. În jurul lor, pe niște scaune înalte luaseră loc un general sovietic, Șumilov, comandantul armatei a 64-a — cum am aflat curînd — și generalul care ne însoțise pe noi — șeful statului major al armatei, general-maior Las-kin. Tot acolo se mai afla și un translator cu grad de maior. Șumilov se adresă comandantului nostru, folosind particula von. Dar Paulus obiectă:

— Nu sînt baron.

Generalul sovietic îl privi neîncrezător. După ce îl întrebă ce grad avea

și Paulus îi răspunse: general-feldmareșal, nedumerirea generalului sovietic spori. De aceea Paulus scoase legitimația militară și o înmînă comandantului armatei a 64-a. Acesta schimbă câteva cuvinte cu translatorul și-i restitui lui Paulus legitimația, rostind un singur cuvînt: „Bine!”

Șumilov îi propuse lui Paulus să dea ordin ca și grupul din nord să capituleze. Feldmareșalul respinse propunerea, declarînd că acest grup era subordonat direct lui Hitler.

„Acum o să se întîmple ceva” — mi-am spus îngrijorat. Mă uitam cu teamă la comandantul sovietic. Dar Șumilov continuă să discute calm. Nu se întîmplă nimic. Am urmărit scena cu uimire pînă cînd generalul se ridică. Translatorul traduse ultimele lui cuvinte:

— Comunică feldmareșalului că îl rog ca, înainte de a merge la statul major al frontului, să-și pună puțin la punct ținuta...

Cînd se apropie ora plecării, Șumilov se adresă lui Paulus, care îl rugase să se îngrijească de ostașii germani răniți, bolnavi și infometati:

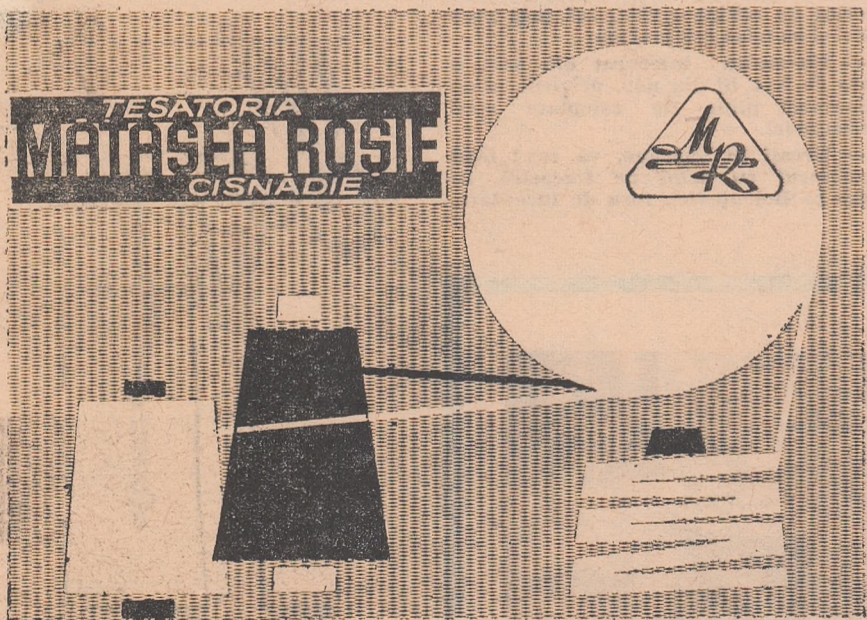
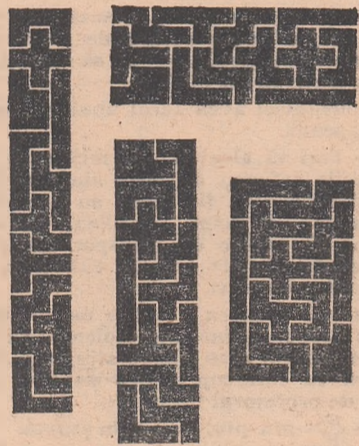
— Mai aveți vreo dorință, domnule feldmareșal?

După o scurtă pauză, Paulus rosti: — Aș vrea să vă rog să-l lăsați pe lîngă mine pe aghiotantul meu, colonelul Adam.

— Dorința dv. va fi îndeplinită — răspunse Șumilov și ne întinse mîna la amîndoi...

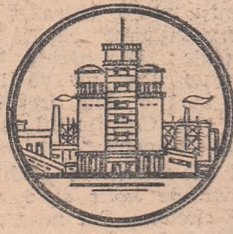
PENTAMINO

(răspuns)

PRODUCE: țesături din viscoză și relon pentru căpușeală, materiale de rochii, materiale supraelastice, țesături de relon pentru capote și hanorace matlasate.

Reînnoiți-vă abonamentele la
VEAC NOU

**COMBINATUL
CHIMIC
FĂGĂRAȘ**

Regiunea Brașov Telefon 15-20

Produce și livrează,

pe bază de comandă
fermă la prezentare: ● Oxigen tehnic

Cu repartiție: ● Bachelită praf

● Novolac solid

● Novolac alcoolic

● Fenoplac

Informații suplimentare
la Serviciul Desfaceri al
Combinatului. Telefon 15-20

Delicioase plăcinte cu brînză și mărar și plăcinte cu
cașcaval găsiți numai la patiseria

„CAPITOL”

din Bd. Gh. Gheorghiu-Dej nr. 19

**CADOURI
PLĂCUTE
UTILE
IEFTINE**

Servicii de masă,
lichior, cafea etc.

Vase de flori
și bibelouri
produse de
**COMPLEXUL
INDUSTRIAL DE**

**STICLA ȘI PORȚELANA
SIGHIȘOARA**

5166 A

CONSUMAȚI PRODUSELE LACTATE

SIBIANA

De asemenea,
cereti

noile produse speciale pentru sandvișuri:

- BRÎNZĂ TOPITĂ ÎN PASTE CU DIVERSE INGREDIENTE ȘI CONDIMENTE.
- BRÎNZĂ TOPITĂ CU SALAM SAU ȘUNCĂ.

Omul fără nervi

Am predat darea de seamă cu o zi întârziere. Incandescent de furie, șeful tuna și fulgera. Proiectul de dispoziție pentru premiera mea fu prefăcut în bucățele și aruncat la coș. Am părăsit biroul șefului în tăcere și nu mai știu cum m-am pomenit pe stradă.

Trecuse o oră, dar glasul lui de tunet continua să mă urmărească pînă și pe banca de pe cea mai liniștită alee a parcului. Mi-am privit vecinul. Era un om cu privirea inteligentă, blîndă și parcă puțin șugubeată. Puteam să am încredere în el.

— Nu vă cunosc, dar asta n-are nici o importanță, mi se adresă el, după ce-mi ascultă păsul. Poate că ați remarcat că cei ce obișnuiesc să ridice vocea preferă s-o facă fără martori. Cîndva, în tinerețe, am văzut filmul „Omul fără nervi”. Dacă filmul ar fi fost turnat în zilele noastre sint convins că rolul principal mi s-ar fi încredințat mie.

Încă acum un an eram alt om: mă scotea din sărite cea mai neînsemnată vorbă rostită pe un ton răspicat. Grosolănia unui vânzător sau aroganța unui șofer de taxi îmi produceau crize cardiace sau mă făceau să-mi ies din fire și să strig, ceea ce este, firește, nedemn. Acum sint sănătos. Nu mă mai irită nimic. Asta pentru că nu mi se mai dau prilejuri de enervare.

Sînteți curios, probabil, să aflați cine e miraculosul medic care mi-a redat liniștea sufletească. E fiul meu, inginer-energetician. De la el am împrumutat acest mic dictafon, pe care l-ați luat probabil drept un aparat de fotografiat. L-am botezat TU-1, adică transformatorul universal Nr. 1. Văd că nu mă înțelegeți. Am impresia că sînteți la fel de străin de tehnică cum sint și eu. Atunci ascultați-mă.

Acest aparat posedă o forță supranaturală. TU-ul meu înlocuiește grosolănia cu amabilitatea, indiferența cu interesul, proasta creștere cu o politețe ireproșabilă. Iar minuțierea aparatului nu prezintă nici o dificultate. Absolut nici una. Priviți: iau microfonul și-l îndrept spre omul pe care îl întuiesc certat cu amabilitatea. Omul vede microfonul din mina mea și înțelege că e un microfon și nimic altceva. Iar în clipa în care își dă seama că va vorbi la microfon, pricepe fulgerător că va trebui să spună numai anumite lucruri și nu — doamne ferește! — altele.

M-am apropiat într-o zi de un șofer și l-am întrebat dacă poate să mă ducă la adresa cutare. Am ales intenționat o stradă apropiată. Aparatul TU-1 se afla în husa lui, cu microfon cu tot. Șoferul schiță un zîmbet sarcastic și-mi zise: „Toată viața am visat să plimb călătorii de la ușă la sobă și înapoi. Fă o plimbare pe jos, văd că te ții pe picioare”. După vreo două-trei minute m-am apropiat de același șofer și i-am repetat întrebarea. De data aceasta microfonul se afla în mina mea. Șoferul privi microfonul, zîmbi amabil și, deschizîndu-mi portiera, spuse: „Vă rog să luați loc. Strada e foarte aproape. Dar asta nu are nici o importanță. Dorința călătorului e lege pentru noi!” Cînd am ajuns la destinație aparatul de taxat arăta douăzeci de copeici. „Poftim treizeci de copeici”, i-am spus. Șoferul protestă vehement: „Nici în ruptul capului! Bacșișul rănește demnitatea omului. Rămîneți cu bine. La revedere. Vă urez succes în muncă și fericire în viața personală!”

Într-o drogherie am ales, fără microfon, timp de cîteva minute, o periută de dinți și din gura de culoarea zmeurei a vânzătoarei am auzit o frază concisă și expresivă: „Uf, cit ai să mă mai plictisești, cetățene?” După cinci minute am revenit, cu microfonul în mînă, la aceeași vânzătoare. Credinciosul meu TU-1 nu dădu greș. De data aceasta aveam în fața mea o tînără fermecătoare. Zîmbindu-mi dragălaș, ea îmi puse în față o cutie și cu intonația crănicei care anunță emisiunea „Noapte bună, copii!”, îmi spuse ceva în genul asta: „Dacă n-aveți nimic împotriva, mă voi strădui să vă aleg eu însămi o periută de dinți. Cred că aceasta vi s-ar potrivi perfect. Se armonizează cu ochii dumneavoastră, cu stropii aurii...” La plecare vânzătoarea adăugă: „Vă mulțumim! Mai treceți pe la noi!”

După cîteva zile, o funcționară roșcată și amenințătoare, de la spălătoria chimică, pronunță două fraze cu un conținut asemănător dar diferite ca formă.

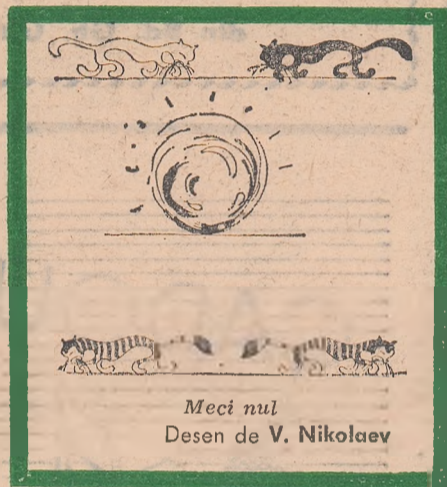
În primul caz, fără microfon, a spus: „Ți-ai uitat ochii acasă? Nu vezi că închidem?” Microfonul modifică timbrul vocii, ca la semnalul unei baghete magice: din contralto se prefăcu în mezzo-soprană. Textul suferi și el transformări: „Probabil că n-ați observat că e unu fără cinci. Atelierul nostru se închide la ora unu. Dar dacă sînteți grăbit, facem o excepție pentru dumneavoastră. Spuneți, vă rog!”

Cu ajutorul aceluiași TU-1, la instanța unde solicitam o adevărîță fraza glacială: „Veniți mîine, Murazev e la trust, nu se mai întoarce” căpătă subit inflexiuni amicale: „Din păcate, Vasili Pavlovici lipsește. Dar nu vă lăsați noi să urcați încă o dată trei etaje. Luați loc, vă rog. Certificatul are să vi-l semneze un alt tovarăș”.

Să comanzi la cafeneaua „Odihna”, seara un pahar de kefir și o chiflă e o experiență riscantă. Dar mi-a reușit excelent. Întîi ospătarul mă privi ca pe un inamic personal. Apoi, zărînd microfonul, dușmănia ospătarului se prefăcu în dragoste. El mă îmbie să gust din pateurile cu ciuperci și-mi aduse în grabă plăcintă de mere caldă. În timp ce-mi consumam în tihnă fruga cină, microfonul se odihnea alături pe masă, iar ospătarul se foia în jurul meu, dîndu-mi a înțelege, prin întreaga lui înfățișare, că e gata să-și jertfească viața pentru mine și că sint oaspetele lui cel mai drag. Eu, nu mesenii de alături, care comandaseră cîteva sticle de coniac din cel mai scump.

...Ascultam istorisirea fericitului posesor al TU-ului trăgînd cu coada ochiului, plin de invidie, la aparatul miraculos. Tăceam și sufletul mi se umplea de dragoste pentru atotputernica tehnică contemporană, în stare să săvîrșească minuni, să învingă infinițele spații cosmice precum și unele neajunsuri ale ființelor ce populează pămîntul nostru plin de păcate.

Boris Laskin

Bine e să fii sportiv!

Pe cînd eram student nu puteam suferi cursul de economie. Mă duceam la pelegeri direct din laboratorul de botanică, ceea ce, fie vorba între noi, producea în capul meu un talmeș-balmeș desăvirșit. Nu atît de desăvirșit, însă, ca cel din capul altui student, pe

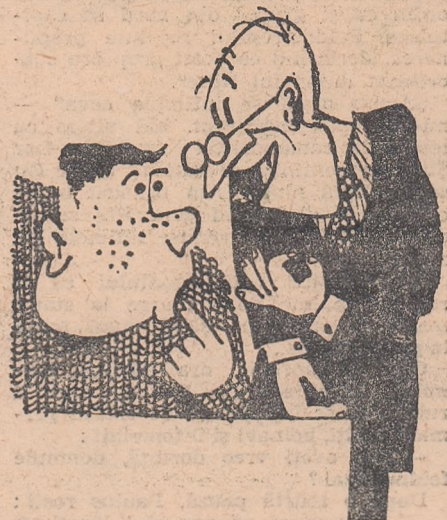

nume Bolențevici. Asta venea la cursul de economie din laboratorul de fizică.

În acei ani universitatea noastră se fălea cu una din cele mai bune echipe de fotbal din țară. Iar Bolențevici era una din stelele fotbalului nostru. Pentru a se menține, însă, în echipă trebuia să învețe acceptabil, lucru deosebit de dificil pentru el. Căci deși nu era mai prost decît un gînsac, nu era nici mai deștept ca el.

Profesorii erau indeobște îngăduitori față de Bolențevici și-l ajutau în fel și chip.

În această privință nimeni nu-l întrecea, însă, pe profesorul de economie,

Desen de: O. Tesler

care se străduia din răsputeri să-l scoată la liman.

Într-o zi, discutam la un seminar despre mijloacele de transport. Venise rîndul lui Bolențevici.

— Dă-mi exemplu de un mijloc de transport, i se adresă profesorul.

Bolențevici ședea cu ochii holbați.

— Cu alte cuvinte, preciză profesorul, un mijloc oarecare de locomoție, cu ajutorul căruia putem să ne deplasăm dintr-un loc în altul.

Bolențevici avea aerul unui om prins în capcană.

— Poți să alegi fie un mijloc de locomoție acționat de forța aburului sau a electricității, fie unul cu tracțiune animală. Să luăm, de pildă, cel mai răspîndit mijloc de transport pe care îl folosim ori de cîte ori călătorim pe distanțe mai mari.

În sală domnea o liniște mormîntală. Atît studenții inclusiv Bolențevici, cît și profesorul erau vizibil stînjeniți. Tăcerea fu întreruptă, într-un mod bizar, de profesorul însuși:

— Pfu-pfu-pfu, făcu el în șoaptă.

Stacojiu la față, îl privi pe Bolențevici plin de speranță. Firește, împărțaseam cu toții dorința dascălului nostru. Bolențevici n-avea voie să ia o notă proastă la economie, pentru că doar o săptămînă ne mai despărțea de meciul cu echipa rivală, cel mai greu meci și cu miza cea mai mare.

— Uu-uu-uu! interveni din sală o voce de bas. Și din nou, privirile ni se întoarseră pline de așteptare spre Bolențevici.

— Urcați în vagoane, vă rog! făcu profesorul cu ochii pe fereastră, în timp ce Bolențevici, roșu de încordare,

cu fruntea increțită și frecîndu-și palmele enorme, privea în gol încercînd să priceapă ce se aștepta, de fapt, de la el.

Profesorul făcu o nouă încercare:

— Cum ai ajuns anul acesta la facultate, Bolențevici?

— M-a trimis tata, prinse gias celebritatea noastră.

— Cum anume? nu se lăsă profesorul.

— Mi-a dat bani, răspunse încet campionul.

— Nu asta te-am întrebat. Mă interesează cu ce mijloc de transport ai ajuns aici.

— Cu trenul, răspunse Bolențevici.

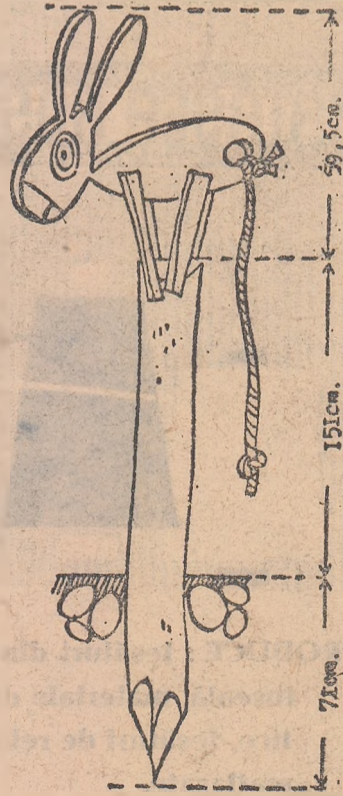
— Just! se bucură profesorul. Foarte bine, Bolențevici! Următorul... Spune-mi, tinere...

(Din „Smena")

Cum să confecționăm un barometru

Materialele necesare. 1. Un țărșuș din lemn de mesteacăn, 2. O bucată de placaj, 3. O sfoară de cîneșă, 4. Surcele — 4 bucăți, 5. Cuie.

Modul de confecționare. Țărșușul din lemn de mesteacăn (eventual de brad) se înșe în pămînt la o adîncime de 71 cm, astfel încît deasupra solului să rămînă 151 cm. De virful țărșușului se bat în cuie surcelele, iar de acestea fixează măgărușul decupat în pămînt după modelul alăturat. Urechile măgărușului trebuie să se înalțe deasupra țărșușului cu 59,5 cm. În corpul măgă-

rușului se face o gaură, prin care se trece sfoara de cîneșă (eventual din fire sintetice).

Principiul de funcționare. 1. Cînd coada tremură — vînt potrivit. 2. Cînd coada nu tremură — nu e vînt. 3. Cînd din coadă picură — vreme ploioasă. 4. Cînd coada face umbră — cer senin. 5. Cînd coada e acoperită de chiciură — ger. 6. Cînd coada nu se vede — ceață.